

CYNGOR BRO MORGANNWG

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr, 2025.

Mae'r agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd Naomi Marshallsea (Maer), Y Cynghorwyr Anne Asbrey, Julie Aviet, Gareth Ball, Rhiannon Birch, Bronwen Brooks, Gillian Bruce, Ian Buckley, Lis Burnett, Samantha Campbell, George Carroll, Christine Cave, Charles Champion, Amelia Collins, Marianne Cowpe, Pamela Drake, Vincent Driscoll, Anthony Ernest, Robert Fisher, Christopher Franks, Wendy Gilligan, Russell Godfrey, Emma Goodjohn, Ewan Goodjohn, Stephen Haines, Sally Hanks, William Hennessy, Nic Hodges, Mark Hooper, Catherine Iannucci-Williams, Gwyn John, Dr. Ian Johnson, Belinda Loveluck-Edwards, Julie Lynch-Wilson, Kevin Mahoney, Michael Morgan, Jayne Norman, Helen Payne, Elliot Penn, Sandra Perkes, Ian Perry, Joanna Protheroe, Ruba Sivagnanam, Carys Stallard, Neil Thomas, Rhys Thomas, Steffan Wiliam, Margaret Wilkinson, Edward Williams, Mark Wilson a Nicholas Wood.

478 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Maer y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

479 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Gynghorwyr Janice Charles, Brandon Dodd a Susan Lloyd-Selby.

480 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

481 COFNODION –

Nododd y Cynghorydd Carroll fod y cofnodion yn ymdrin â'r cyfarfod ar 29 Medi, 2025, ac fe fyfyrdd ei fod yn hapus i dderbyn y cofnodion ond pwysleisiodd ei bod yn bwysig, hyd yn oed os oedd yr Aelodau'n anghytuno â'i gilydd, ei bod yn hanfodol bod trafodaeth yn digwydd a bod yr Aelodau'n gallu lleisio eu barn.

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 29 Medi, 2025 a 3 Tachwedd, 2025 fel cofnod cywir.

482 CYHOEDDIAD –

Nododd y Maer fod hwn wedi bod yn gyfnod prysur, a'i bod wedi mynychu sawl ymrwymiad, gan gynnwys rhoi tystysgrifau i blant a fynychodd Glwb Beicio'r Barri, yr oedd y Tîm Teithio Llesol a Chyfoethogi Cymunedau Cartrefi'r Fro wedi'i gynnal ochr yn ochr â Pedal Power. Roedd y clwb yn hyrwyddo a chynnal sesiynau beicio trwy gydol y gwanwyn a'r haf ym Mharc lolo a'i nod oedd lleihau anghydraddoldebau iechyd trwy gymorth beicio wedi'i dargedu i hyrwyddo gweithgarwch corfforol i blant ifanc lleol. Rhannodd ei bod yn galonogol gweld bod staff wedi trefnu i rai plant heb eu beiciau eu hunain gael un er mwyn iddynt allu reidio i'r ysgol.

Mynychodd hefyd frecwast masnach deg yr oedd hi'n gyffrous i'w fynychu ochr yn ochr â Masnach Deg Cymru a grwpiau masnach deg lleol a drefnwyd gan Bwyd y Fro a rhannodd fod masnach deg yn fudiad byd-eang i sicrhau bod cynhyrchwyr, yn enwedig mewn gwledydd sy'n datblygu, yn derbyn prisiau teg am eu cynnyrch ac yn cael amodau gwaith gwell. Rhannodd ymhellach ar ddiwedd y brecwast; fod yr holl fynychwyr wedi ysgrifennu eu haddewidion i annog masnach deg ar banana masnach deg a'i bod yn falch o ddarganfod bod llawer o ginio ysgol y Fro gan y Cwmni Arlwy The Big Fresh yn cynnwys cynhwysion masnach deg.

Mynychodd y Maer hefyd 'Shifting Perspectives', a oedd yn arddangosfa ffotograffiaeth bwerus i oroeswyr yn Oriel Gelf Ganolog yn y Barri, a grëwyd mewn cydweithrediad â Steffi Andrews, ffotograffydd proffesiynol a wirfoddolodd ei hamser ei hun, a Gwasanaethau Cam-drin Domestig y Fro. Crëwyd yr arddangosfa hon gan 8 o fenywod anhygoel a rannodd eu stori o gam-drin domestig trwy ffotograffiaeth ac a gyflwynodd brofiadau byw goroeswyr yn y Fro; taflu goleuni ar realiti cam-drin domestig, rheolaeth drwy orfodaeth, stelcio, a sut olwg oedd ar ailadeiladu wedyn. Myfyriodd ei bod yn arddangosfa hynod bwerus, ond gobeithiol a gafodd effaith ddofn ac yn annog eraill i fynychu gan ei bod tan 10 lonawr, ac roedd yn bwysig dangos i oroeswyr fod eu lleisiau yn bwysig.

Cyhoeddodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu hefyd y byddai penderfyniad y Cabinet ynglŷn â thaliadau parcio ceir newydd yn cael eu hatal tan Wanwyn 2026 yn Llwybr Clogwyn Penarth, Cold Knap a Bron-y-Môr, gan ei fod wedi gwrandao ar drigolion lleol a busnesau ynglŷn â'u pryderon. Roedd hefyd yn cydnabod y dylai ymwelwyr â'r ardal helpu i gyfrannu a chynnal gwasanaethau lleol, ond roedd angen cydbwysedd rhwng gwasanaethau lleol a'r angen i gynhyrchu incwm, gan nodi ymhellach fod pwysau ar fasnachwyr yn ystod misoedd y gaeaf. Cynghorodd y byddai angen dull hyblyg wrth symud ymlaen ac y byddai ei ffocws nawr ar weithio gyda thrigolion a busnesau i ddatblygu set newydd o gynigion ar gyfer parcio ceir yn yr ardal.

Cyflwynodd y Cynghorydd Haines ddeiseb i'w hystyried gyda nifer o lofnodwyr yn cynnig creu rhandiroedd yn ardal Sain Tathan.

483 CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD –

Cyflwynwyd y cwestiynau canlynol yn unol â'r protocol y cytunwyd arno gan y Cyngor ar 5 Mai, 2010.

(i) Cwestiwn gan Mr. A. Smith

A allwch roi gwybod pryd y bydd y cyfleusterau newid yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen yn cael eu codi i safon yr ystafelloedd newid eraill a ddarperir yng Nghanolfannau Hamdden y Barri, Penarth a Llanilltud Fawr.

Mae Canolfan Hamdden y Bont-faen, fel yr wyf yn siŵr eich bod yn ymwybodol, yn chwarae rhan sylweddol yn lechyd a Lles poblogaeth ardal y Bont-faen ac, fel y deallaf, dyma'r adeilad cyhoeddus yr ymwelir â hi fwyaf yn y Bont-faen. Fodd bynnag, mae ansawdd yr ystafelloedd newid, nad ydynt wedi cael eu huwchraddio'n sylweddol ers i'r ganolfan gael ei hadeiladu bron i 40 mlynedd yn ôl, yn gadael cwsmeriaid a'ch hunain i lawr.

Roeddwn wedi disgwyl i'r cynlluniau creu lleoedd a gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer y Bont-faen dynnu sylw at bwysigrwydd y cyfleuster a'r angen am welliannau, ond nid yw'r cyfleuster yn cael ei amlygu yn yr adroddiad. Byddwn yn ddiolchgar pe gallech egluro ei eithrio, yn enwedig o ystyried pwysigrwydd Canolfannau Hamdden yng nghynlluniau creu lleoedd Cynghorau eraill yng Nghymru. Yr enghraifft gliriaf o hyn yw'r cynlluniau Ffyniant Bro a Chreu Lleoedd ar y cyd yng Nghaerffili gan arwain at adeiladu Canolfan Hamdden a Lles newydd.

Rwyf wedi siarad â chynrychiolwyr o Parkwood Leisure sy'n gwbl ymwybodol o'r materion yn y Bont-faen, ond rwy'n deall bod y Cyngor yn gyfrifol am waith adnewyddu. Felly, rwyf hefyd wedi cwrdd â Swyddogion y Cyngor sy'n cydnabod y mater ond na allant roi amserlen i mi (a defnyddwyr eraill) ar gyfer gwaith i adnewyddu ystafelloedd newid.

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles

Yn gyntaf, hoffwn ddiolch i Mr. Smith am ei gwestiwn. Rwy'n ymwybodol ei fod yn ddefnyddiwr ymroddedig, yn gyn-gwsmer y mis, ac rwy'n ymwybodol hefyd ei fod yn cynrychioli barn y mwyafrif mewn perthynas â chyflwr y cyfleusterau newid presennol. Rwyf hefyd yn ymwybodol bod Mr. Smith wedi cwrdd â'm Swyddogion a chynrychiolwyr Parkwood Leisure sydd i gyd wedi bod yn awyddus i weld yr ystafelloedd newid yn cael eu hadnewyddu i wella'r cyfleuster a chynyddu presenoldeb ymhellach. Rwy'n teimlo ei bod hefyd yn bwysig rhannu gyda Chynghorwyr bod Canolfan Hamdden y Bont-faen ar hyn o bryd yn profi ei phresenoldeb uchaf erioed, gan fod ganddi lawer mwy o ymweliadau nag unrhyw gyfleuster arall a ddarperir yn gyhoeddus yn y dref, a'i bod yn darparu dros £600,000 o Werth Cymdeithasol y flwyddyn (twf o 12% yn y flwyddyn ddiwethaf). Byddwn hefyd yn tynnu sylw'r Cynghorwyr, yn wahanol i unrhyw Gyngor arall yng Nghymru, nad oes angen cymhorthdal refeniw ar ein partneriaeth â Parkwood i ddarparu ein Canolfannau Hamdden ac mae'n cynhyrchu gwarged refeniw. Yn ogystal, mae'r Contract Rheoli Hamdden ar hyn o bryd yn darparu £5.75 miliwn mewn Gwerth

Cymdeithasol sy'n cynnwys Buddion Iechyd, Datblygiad Cymdeithasol a Chymunedol ac Unigol.

Felly, rwy'n falch iawn o gadarnhau bod y Cyngor wedi ymrwymo i adnewyddu'r ystafelloedd newid yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen o fewn y 12 mis nesaf.

Bydd hyn yn cwblhau'r gwaith o adnewyddu'r holl gyfleusterau newid yn ein holl Ganolfannau Hamdden.

Byddaf yn gofyn i'm Swyddogion gysylltu â Mr. Smith, i gadarnhau ein bwriadau ac i ddarparu dyddiad adnewyddu amcangyfrifedig.

Bydd y gwaith yn cael ei ariannu gan amrywiaeth o ffynonellau cyllido gan gynnwys Balchder Bro, cyllid Cyfalaf Mewnol, arian Adran 106 ac, yn amodol ar gadarnhad, cyfraniadau grant eraill.

484 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO 2024/25 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd drosolwg o adroddiad blynyddol drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a oedd yn ystyried gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn a sut y cyflawnasant eu cylch gorchwyl. Rhannodd, oherwydd natur ei waith, fod y Pwyllgor hwn yn ddiddorol iawn pan oeddech chi'n bresennol ac yn ymgysylltu, yn enwedig o ystyried mai eu rôl hanfodol oedd cefnogi llywodraethu da.

PENDERFYNWYD – BOD yr Adroddiad Blynyddol yn cael ei gymeradwyo.

Rheswm dros y penderfyniad

Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor a rhanddeiliaid ehangach ynghylch gwaith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

485 DATGANIAD CYFRIFON WEDI'I ARCHWILIO 2024/25 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd y Datganiad Cyfrifon Blynyddol wedi'i gwblhau ar gyfer 2024/25, a oedd wedi dechrau ym mis Gorffennaf 2025 ac a arweiniodd at farn archwilio anghymwys, a nododd fod yr archwiliad o gyfrifon sy'n gysylltiedig â'r cwmni arlwygo Big Fresh yn dal i fynd rhagddo.

Nododd fod nifer o welliannau wedi'u cytuno a'u hadlewyrchu yn Atodiad A i'r adroddiad, a bod materolrdeb wedi'i osod ar £5 miliwn ar gyfer y cyfrifon gyda therfyn dibwys o £280,000, ond bod lefelau is o fateroldeb yn cael eu cymhwyso i bartïon cysylltiedig ar £10,000 a bod datgeliadau cyfrifo yn £1,000. Rhannodd mai'r priif benawdau ariannol yn yr adroddiad oedd gostyngiad cyffredinol mewn cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, gan ostwng £10.487 miliwn o £88.589 miliwn i £78.102 miliwn, gan gynnwys gostyngiad o £12.523 miliwn yn y gronfa gyffredinol a gostyngiad mewn grantiau cyfalaf, ochr yn ochr â chynnydd o £360,000 yng nghronfeydd wrth gefn Cyfrifon Refeniw Tai. Nododd ymhellach gynnydd mewn derbyniadau cyfalaf y

gellir eu defnyddio, y mae £1.2 miliwn ohonynt yn ymwneud â'r Fargen Ddinesig, fod rhwymedigaethau pensiwn wedi cynyddu o £10.522 miliwn i £17.310 miliwn, a bod eiddo, cyfarpar ac offer yn dod i gyfanswm o £975 miliwn ar ôl addasiadau ac ailwerthusiadau SAARh 16.

Nododd yr Arweinydd ymhellach at y diwygiadau i'r cyfrifon a gynhwyswyd yn yr adroddiad, a nododd fod dyraniad o £580,000 rhwng y Cyfrif Refeniw Tai a'r Gwasanaethau Plant, ac y byddai'r camddatganiad yn cael ei gywiro yng nghyfrifon 2025-26.

Rhannodd hefyd nad oedd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cyflwyno unrhyw newidiadau sylweddol gyda sicrwydd rhesymol, ac roedd archwiliad allanol o'r farn nad oedd unrhyw faterion twyll neu gydymffurfiaeth gyfreithiol wedi'u nodi. Daeth i ben trwy nodi, yn dilyn cytundeb, y byddai'r llythyr yn cael ei lofnodi gan yr Arweinydd, y Maer, y Prif Weithredwr a'r Swyddog Adran 151.

Diolchodd y Cynghorydd Dr. Johnson i staff y Cyngor ochr yn ochr ag Archwilio Cymru am ymgymryd â darn cymhleth o waith, a bod barn archwilio anghymwys yn ganmoliaeth. Nododd y sylw ynglŷn â'r sefyllfa grant o £580,000 ac roedd yn hapus i dderbyn y rheswm, bod y cyfrifon yn dangos gwydnwch, a chroesawodd wario mwy na'r disgwyl mewn rhai meysydd allweddol fel buddsoddi mewn stoc dai, fel maes pwysig. Adlewyrchodd ymhellach y byddai'r meysydd hyn yn cael eu harchwilio cyn bo hir gan y Cyngor fel rhan o'r broses o bennu cyllideb flynyddol.

PENDERFYNWYD –

- (1) Y BOD y Datganiad Cyfrifon Terfynol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cael eu cymeradwyo.
- (2) Y BOD awdurdod dirprwyedig yn cael ei roi i'r Swyddog Adran 151 mewn cysylltiad â Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i wneud unrhyw addasiadau terfynol i'r Datganiad Cyfrifon Terfynol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn ôl yr angen.
- (3) Y BOD yr ymateb i Ymholiadau Archwilio Cymru yn Atodiad B i'r adroddiad yn cael ei nodi.
- (4) Y BOD Adroddiad Archwilio Cyfrifon Archwilio Cymru yn Atodiad C i'r adroddiad yn cael ei nodi.
- (5) Y BOD y Llythyr Cynrychiolaeth sydd ynghlwm yn Atodiad D i'r adroddiad yn cael ei gymeradwyo.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1) Y Cyngor yw'r corff sy'n gyfrifol am gymeradwyaeth derfynol y Datganiad Cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- (2) Mae Archwiliad y Datganiad Cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i gwblhau.

(3) Roedd Archwilio Cymru wedi ysgrifennu at y ddwy swyddfa a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu gyda set o ymholiadau i roi sicrwydd ynghylch twyll, partïon cyfreithiol a phartïon cysylltiedig.

(4) Roedd Adroddiad yr Archwiliad Cyfrifon i'w nodi ac roedd unrhyw addasiadau gofynnol wedi'u gwneud yn y Datganiad Cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a gyflwynwyd i'w cymeradwyo.

(5) Er mwyn galluogi cyflwyno'r Llythyr Cynrychiolaeth cyn i'r Archwilydd Cyffredinol lofnodi'r Cyfrifon.

486 ADOLYGIAD O DDATGANIAD O EGWYDDORION DEDDF HAPCHWARAE 2025 – 2025-2028 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad, cyfeiriad gan y Pwyllgor Trwyddedu Statudol, a nododd fod gofyniad i'r Cyngor gyhoeddi datganiad o egwyddorion sy'n llywodraethu ei bolisi trwyddedu am gyfnod o 3 blynedd, a bod hyn yn ymwneud â nifer o siopau betio a chanolfannau difyrion, lle cynhaliwyd ymgynghoriad ond ni dderbyniwyd unrhyw ymatebion.

PENDERFYNWYD – Y BOD y Datganiad o Egwyddorion Trwyddedu ar gyfer 2025-2028, fel y'i manylwyd, yn cael ei gymeradwyo.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried nad oes unrhyw ymatebion ymgynghori wedi dod i law, ac i sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswydd statudol fel Awdurdod Trwyddedu.

487 DRAFFT TERFYNOL HUNANASESIAD BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANWG 2024/25 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad, a thynnodd sylw at y ffaith y byddai'r Aelodau'n ymwybodol o hyn gan ei fod wedi'i rannu ar ffurf drafft mewn nifer o feysydd gan gynnwys sesiwn Graffu ar y cyd ym mis Gorffennaf, lle gwnaed argymhellion, a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a argymhellodd newid yr asesiad tystiolaeth a mewnwelediad o "Da" i "Gweddol", ac mai rôl y Cyngor oedd cymeradwyo'r adroddiad terfynol.

Myfyriodd y Cynghorydd Carroll fod angen gwneud gwelliant sylweddol o fewn y Cyngor fel y dangoswyd gan y newid yn y dull o barcio ceir, a'r newid yn y penderfyniad yn seiliedig ar ei effaith a oedd wedi denu sylw'r cyfryngau, ochr yn ochr ag effaith ar drigolion. Credai nad digwyddiad ynysig oedd hwn a bod angen mwy o onestrwydd ynghylch perfformiad a chredai nad oedd yr adroddiad yn adlewyrchu profiadau trigolion.

Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson fod y broses wedi bod yn wahanol eleni oherwydd newidiadau mewn trefniadau craffu, a fyddai angen mwy o amser i

ystyried ei effaith, ond adlewyrchodd ei bod yn anodd mynd i fanylion tua 500 o sgôr COG. Rhannodd hefyd ei fod wedi cwestiynu'r fethdoleg a'r cymedroli yn ystod y sesiwn, gan fod y cyflawniad yn union yr un fath â'r targed ar gyfer "Da", ac er bod sawl dangosydd yn Goch, arhosodd yr asesiad yr un fath, a oedd yn cefnogi'r teimlad bod yr adroddiad hwn yn marcio ei waith cartref ei hun. Roedd yn teimlo bod ystadegau allanol, fel Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru, yn profi effaith gweithio, a nododd gynnydd yn nifer yr ACEHlau yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig.

Cynhaliwyd pleidlais gofnodedig fel a ganlyn:

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey		√	
Julie Aviet	√		
Gareth Ball	√		
Rhiannon Birch	√		
Bronwen Brooks	√		
Gillian Bruce		√	
Ian Buckley	√		
Lis Burnett	√		
Samantha Campbell	√		
George Carroll		√	
Christine Cave		√	
Charles Champion			√
Amelia Collins		√	
Marianne Cowpe		√	
Pamela Drake	√		
Vincent Driscoll		√	
Anthony Ernest		√	
Robert Fisher			

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Christopher Franks		√	
Wendy Gilligan	√		
Russell Godfrey		√	
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
Stephen Haines		√	
Sally Hanks	√		
William Hennessy		√	
Nic Hodges		√	
Mark Hooper		√	
Catherine Iannucci-Williams	√		
Gwyn John	√		
Ian Johnson		√	
Belinda Loveluck-Edwards	√		
Julie Lynch-Wilson	√		
Kevin Mahoney		√	
Naomi Marshallsea	√		
Michael Morgan	√		
Jayne Norman	√		
Helen Payne	√		
Elliot Penn	√		
Sandra Perkes	√		
Ian Perry		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Joanna Protheroe	√		
Ruba Sivagnanam	√		
Carys Stallard	√		
Neil Thomas	√		
Rhys Thomas		√	
Steffan Wiliam		√	
Margaret Wilkinson	√		
Eddie Williams	√		
Mark Wilson	√		
Nicholas Wood		√	
Cyfanswm	29	20	1

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo Drafft Terfynol Hunanasesiad Blynnyddol Bro Morganwg 2024/25.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys y cyfeirnod a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

488 CYNLLUN DATBLYGU LLEOL NEWYDD BRO MORGANWG (CDLIN) 2021-2036 – ADRODDIAD YMGYNGHORI AR DWF TAI YN Y BARRI (CYF) –

Cyflwynodd y Cynghorydd Sivagnanam yr adroddiad a nododd fod hwn yn gam hanfodol wrth sicrhau bod fframwaith cynllunio cyfredol sy'n diwallu anghenion cymunedau. Cynghorodd y byddai'r Aelodau'n ymwybodol bod y strategaeth ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol Amnewid wedi'i chytuno gan y Cyngor Llawn ym mis Medi y llynedd, ac oherwydd pryderon ynghylch cyflawnadwyedd, ymgynghorwyd â safleoedd yng Ngogledd-orllewin y Barri, tir yn Neptune Road a Hayes Lane. Rhannodd fod 159 o unigolion a sefydliadau wedi gwneud sylwadau, llai na'r nifer wrth ymgynghori ar Ogledd-ddwyrain y Barri, ond yn dal i fod yn bryderon dyls.

Myfyriodd fod trigolion yn ystod Pwyllgor Craffu Lle yn flaenorol wedi gwneud gwrthwynebiadau pwerus a pherthnasol am y safleoedd hyn, a'i bod yn cydnabod pryderon ynghylch seilwaith, gyda phryderon penodol ynghylch mwy o draffig yn Weycock Cross, ond y byddai'n ofynnol i ddatblygwyr ariannu gwelliannau priffyrdd i ddelio â materion traffig, ac y byddai hyn yn rhan o'r broses gynllunio wrth symud

ymlaen. Nododd hefyd y byddai angen cynnydd mewn lleoedd ysgol, a mynediad at ofal iechyd, yr oeddent yn gweithio ar y Bwrdd Iechyd i'w archwilio.

Nododd mai'r Barri oedd yr anheddiad mwyaf a mwyaf cynaliadwy yn y Fro, a nodwyd fel anheddiad allweddol yn hierarchaeth yr CDLIN a'i fod yn ardal twf genedlaethol, ochr yn ochr â'r angen am dai fforddiadwy yn hanfodol, gan fod tua 7,000 o aelwydydd ar gofrestr dai'r Cyngor gyda 4,000 yn mynegi ffafriaeth i fyw yn y Barri ochr yn ochr â bron i 900 o bobl sy'n byw mewn tai amhriodol yn y Barri.

Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson nad oeddent yn bresennol yn ystod y cyfarfod craffu, ond ar ôl adolygiad, cytunodd ag asesiadau'r Cynghorydd Hooper yn ystod y cyfarfod, wrth gefnogi'r cynllun ar gyfer Neptune Road a nodi'r diffyg cyfleusterau a thrafnidiaeth gyhoeddus yn y Bendricks. Myfyriodd ar gynnis Weycock Cross, y credai ef oedd y mwyaf dadleuol, a rhannodd fod y Blaid Geidwadol wedi adeiladu tua 700 o dai yn y darpar Gynllun Datblygu Lleol yn yr ardal hon yn 2012, a bod y Grŵp Llafur yn gwrthwynebu hyn yn y cyfryngau lleol ac yn ceisio ailddosbarthu hyn ar draws y Fro. Rhannodd fod gan Grŵp Plaid Cymru bryderon am y safle am nifer o resymau, gan gynnwys colli'r llain werdd, problemau traffig, diffyg trafndiaeth gyhoeddus a gor-ddibyniaeth debygol ar geir, felly byddai'n cynnis gwelliant i dynnu'r cynllun hwn o'r cynigion. Nododd ymhellach nad oedd nifer y bobl ar y rhestr dai yn sail dystiolaeth graidd, a holodd sut y byddai hyn yn mynd i'r afael â'r 900 o unigolion mewn tai anaddas yn y Barri, a pham nad oedd ardaloedd eraill lle roedd cynllunio eisoes yn bodoli fel safle'r coleg ar Colcot Road neu Borth y Gorllewin yn rhan o'r cynllun arfaethedig hwn.

Rhannodd y Cynghorydd Collins eu bod yn cydnabod yr angen am dai, roedd pryder am y diffyg cyfleusterau cymunedol, fel siopau, meddygon a deintyddion fel rhan anghysbell o'r Barri nad oedd mor gysylltiedig, heb fysus ar ddydd Sul neu rhwng 7.30am a 4.30pm, sy'n golygu y byddai angen i bobl ddefnyddio ceir.

Nododd y Cynghorydd Campbell fod sylwadau'r Aelod Cabinet ynghylch datblygwyr yn ariannu gwella seilwaith, a sut roedd arian Adran 106 fel rhan o ddatblygiad Golwg y Môr yn y Rhws wedi cael ei gynnis ar gyfer gwelliannau i'r seilwaith wedi cael eu defnyddio ond nid oeddent yn ddigon ac roedd angen i'r Cyngor hefyd wneud mwy i wella hyn wrth symud ymlaen. Mynegodd ymhellach fod angen i'r Cyngor gymryd rôl wrth wella teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus, yn enwedig yn ardal Western Fro, gan fod angen ystyried sut y byddai'r cynigion hyn yn effeithio ar y trigolion hyn.

Cytunodd y Cynghorydd Carroll fod y datblygiad arfaethedig yn Weycock Cross yn broblem ac y byddai'n cael effaith ar draffig, a oedd yn brysur drwy'r dydd ac yn gwaethygu trwy gynyddu nifer yr anheddau. Dywedodd fod pob un o'r 129 o sylwadau, pob un ac eithrio 3 yn dangos gwrthwynebiad i'r cynllun, ac roedd yn teimlo eu bod yn iawn i wneud hynny gan ei fod yn amlwg yn anaddas i'w ddatblygu, ac er eu bod yn llai na sylwadau safleoedd eraill, roedd hyn yn dal i gynrychioli nifer sylweddol o bobl y dylai'r Cyngor wrando arnynt.

Rhannodd y Cynghorydd Franks ei fod yn teimlo bod hyn yn cael ei ystyried oherwydd methiant i asesu cynnis Gogledd-ddwyrain y Barri, a oedd yn cynnwys 900 o dai, a fethodd a bu'n rhaid ei dynnu'n ôl. Nododd fod y Blaid Lafur wedi

gwrthwynebu'r safle hwn o'r blaen, tra bod y Blaid Geidwadol wedi ei gefnogi, ac yn credu bod hyn yn adlewyrchu anhrefn gan y Cabinet, ac y dylid tynnu'r cynnig yn ôl.

Cododd y Cynghorydd Perry yn y Pwyllgor Craffu Lleoedd, fod preswlydd wedi codi pryder am ddŵr llifogydd yn Weycock Cross a mynegi amheuaeth ynghylch cadernid modelu o ran asesu perygl llifogydd a draenio, a'i fod yn teimlo bod y system gynllunio yn ddiffygiol pe bai adeiladu mwy o dai yn arwain at fwy o lifogydd. Myfyriodd ymhellach y byddai angen bod yn berchen ar geir, a bod angen lleihau'r ddibyniaeth ar geir i gefnogi'r argyfwng hinsawdd a bod angen ystyried teithio llesol yn briodol. Yn olaf, dywedodd fod datblygiadau cynyddol yn gweld mwy o oedi a thagfeydd ac nad yw'r dulliau presennol o liniaru yn gweithio.

Pwysleisiodd y Cynghorydd Goodjohn yr angen i ystyried cenedlaethau'r dyfodol a fyddai angen tai fforddiadwy. Adlewyrchodd nad oedd y cynnig hwn yn mynd i'r afael â'r angen yn y ffordd orau bosibl a bod y cynnig gwreiddiol yn gwneud hynny, ond cafodd hyn ei leihau ar sail sylwadau. Cytunodd am yr angen i gynyddu teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus ond roedd yn adlewyrchu na allai'r cynllun fynd i'r afael â phopeth ar hyn o bryd a bod angen mawr am dai yn y Barri.

Dywedodd y Cynghorydd Wilson ei fod yn credu nad oedd neb eisiau cartrefi newydd wrth eu hymyl, a bod llawer o gartrefi eraill yn yr ardal yn fodern, ond bod angen i'r Cyngor esblygu wrth i aelwydydd a'u hanghenion newid. Myfyriodd ar newid agweddau at drafnidiaeth, gan gynnwys mwy o ddefnydd o geir trydan a theithio llesol, y ddau ohonynt oedd angen eu hystyried. Rhannodd fod Bro Morgannwg yn lle poblogaidd i fyw, gyda'r galw yn fwy na'r cyflenwad, a phrisiau tai yn cynyddu ar gyfraddau uwch na chwyddiant, a bod amddifadedd cynyddol, ac angen cyflenwi tai fforddiadwy. Roedd yn teimlo nad oedd unrhyw ddewisiadau amgen hyfyw wedi'u cynnig, felly byddai'n cefnogi cynnwys y safle hwn.

Ymatebodd y Cynghorydd Sivagnanam fod y cynnig hwn yn ymwneud â darparu cartrefi fforddiadwy, gyda lliniariadau wedi'u nodi yn yr adroddiad a'u hystyried fel rhan o'r broses gynllunio barhaus. Myfyriodd fod angen cydbwysu tai ag anghenion yr amgylchedd a thrafnidiaeth, ac roedd y cynnig hwn yn cyflawni'r cydbwysedd cywir. Nododd fod gwrthwynebiad blaenorol gan y Blaid Lafur oherwydd cyflawnadwyedd y cynnig, ac er bod cynrychiolaethau, byddai nifer yn y Barri heb gael eu clywed a fyddai'n cefnogi'r datblygiad.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig i ystyried dileu safle Weycock Cross o'r cynigion fel a ganlyn:

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey	√		
Julie Aviet		√	
Gareth Ball		√	
Rhiannon Birch		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Bronwen Brooks		√	
Gillian Bruce	√		
Ian Buckley		√	
Lis Burnett		√	
Samantha Campbell	√		
George Carroll	√		
Christine Cave	√		
Charles Champion	√		
Amelia Collins	√		
Marianne Cowpe	√		
Pamela Drake		√	
Vincent Driscoll	√		
Anthony Ernest	√		
Robert Fisher			
Christopher Franks	√		
Wendy Gilligan		√	
Russell Godfrey	√		
Emma Goodjohn		√	
Ewan Goodjohn		√	
Stephen Haines	√		
Sally Hanks	√		
William Hennessy	√		
Nic Hodges	√		

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Mark Hooper	√		
Catherine Iannucci-Williams		√	
Gwyn John			√
Ian Johnson	√		
Belinda Loveluck-Edwards		√	
Julie Lynch-Wilson		√	
Kevin Mahoney	√		
Naomi Marshallsea			√
Michael Morgan	√		
Jayne Norman		√	
Helen Payne		√	
Elliot Penn		√	
Sandra Perkes		√	
Ian Perry	√		
Joanna Protheroe		√	
Ruba Sivagnanam		√	
Carys Stallard		√	
Neil Thomas		√	
Rhys Thomas			
Steffan Wiliam	√		
Margaret Wilkinson		√	
Eddie Williams		√	
Mark Wilson		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Nicholas Wood	√		
Cyfanswm	23	24	2

Ni chafodd y gwelliant ei basio a dychwelodd y ddadl i drafod y cynigion gwreiddiol.

Roedd y Cynghorydd Mahoney yn cydnabod yr angen am dai ond teimlai nad oedd adeiladu tai mewn ardaloedd dwysedd uchel heb fynediad at wasanaethau fel Meddygon ac Ysgolion, nad oedd wedi cynyddu yn ddiweddar. Rhannodd ei fod wedi byw yn ardal Bendricks ers 13 mlynedd, nad oedd unrhyw gyfleusterau ac eithrio caffi, a gwasanaeth bws cymorthdaledig gan arian Adran 106 ac nad oedd Ysgol Sili wedi cael ei huwchraddio ers sawl blwyddyn, er gwaethaf colli rhan sylweddol o'i chyllideb yn ddiweddar. Nododd fod ardal Bendricks wedi'i hynysu o weddill yr ardal a heb drafnidiaeth ar wahân i gerdded, nad oedd yn addas ar gyfer pob sefyllfa ac anogodd y Cyngor i roi'r gorau i adeiladu tai mewn mannau crynodedig heb ddigon o wasanaethau a seilwaith.

Dywedodd y Cynghorydd Ernest mai ychydig iawn oedd wedi newid yn Sili ers nifer o flynyddoedd ar wahân i fwy o dai a nododd fod datblygiad Ysbyty Sili wedi bod yn fuddiol o ran darparu sawl cartref newydd, ond bod trafnidiaeth gyhoeddus gyfyngedig, a oedd yn tueddu i redeg yn anaml. Ychwanegodd na fyddai adeiladu mwy o dai ar Hayes Road yn arwain at y gwasanaethau sydd eu hangen fel cyfleusterau meddygol, meddygon a siopau, ac os nad oedd trigolion yn berchen ar gar, byddent yn cael trafferth gyda thasgau bob dydd.

Roedd yr Arweinydd yn cydnabod ynghylch seilwaith, bod pethau y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt a phethau nad oedd yn gyfrifol amdanynt, ac mai rôl y Cyngor oedd lloïo a thrafod yn aml ar ran pobl, fel y dangoswyd gan yr hyb lechyd ym Mhorth y Gorllewin a lloïo'r bwrdd iechyd ar gyfer Eagleswell yn Llanilltud Fawr. Nododd hefyd, er bod gan y Cyngor gyllid cyfyngedig ar gyfer gwasanaethau bysus, roedd dau wasanaeth yn cynnwys y Bendricks (88 a 94), a bod trigolion yn aml yn gwneud sylwadau cadarnhaol ar dai y Cyngor a adeiladwyd yn yr ardal. Dywedodd ymhellach nad oedd gan yr ardal ddigonedd o feysydd glas i adeiladu arnynt, felly gwahoddwyd safleoedd i gael eu hystyried fel rhan o'r CDLI, gyda'r Cyngor yn ystyried y mwyaf priodol yn seiliedig ar y strategaeth y cytunwyd arnynt. Pwysleisiodd yr Arweinydd fod cynigion heddiw yn ymwneud â chefnogi pobl i gael y llety cywir, cefnogi pobl i edrych tuag at eu dyfodol, ac ni wnaeth unrhyw ymddiheuriadau wrth ddyrannu'r safleoedd hyn gan eu bod yn cefnogi pobl â thai fforddiadwy.

Rhannodd y Cynghorydd Perkes eu bod yn teimlo bod y Bendricks yn dod yn fwy o gymuned, gyda datblygiad wedi'i gynllunio mewn partneriaeth â Chyngor Caerdydd a Lovell Homes, sy'n cynnwys cartrefi fforddiadwy a adeiladwyd yn unol â Safonau Ansawdd Tai Cymru. Nododd bryderon ynghylch diffyg gwasanaethau ond rhannodd y byddai gwasanaethau yn tyfu wrth i'r boblogaeth dyfu.

Nododd y Cynghorydd Perry fod cynnydd mewn prisiau tai yn fater byd-eang, gyda thai yn dod yn fuddsoddiad a oedd o fudd i ychydig o bobl, ac nad oedd y broblem yn ymwneud â'r cyflenwad o dai, ond ariannu tai. Roedd yn adlewyrchu bod costau adeiladu wedi cynyddu ochr yn ochr â llafur felly roedd chwyddiant wedi'i adeiladu yn y system yn effeithio ar eu fforddiadwyedd. Ceisiodd eglurhad ynglŷn â'r hyn a olygwyd gan dai amhriodol gan ei fod yn teimlo nad oedd unrhyw ddiffiniad wedi'i ddarparu a byddai'n croesawu manylion tebyg ynghylch y rhestr aros am dai. Heriodd hefyd yr Aelodau i ystyried ymhellach yr effeithiau amgylcheddol ar y wrth gynyddu'r ddarpariaeth tai, gan fod risgiau hinsawdd yn cynyddu, ac ail-bwysleisiodd y pwynt i fuddsoddi yn y rhwydwaith trafniadaeth ac ariannu trafniadaeth gyhoeddus i fod yn hygyrch a lleihau'r dibyniaeth ar geir.

Dywedodd y Cynghorydd Wilson fod y Cynllun Datblygu Lleol Newydd wedi mynd trwy broses fanwl gyda gweithwyr proffesiynol cynllunio, gyda safleoedd yn cael eu profi ar eu hyfywedd. Adlewyrchodd fod Trafnidiaeth Cymru yn gwario tua £1 biliwn ar drydaneiddio a gorsafoedd newydd yng Nghymru, a bod y Cyngor yn gwneud cais am orsafoedd. Nododd ei fod yn teimlo bod yr ardal yn lle gwyh i fyw, cyrchfan anhygoel, a'i fod yn gynnyrch tai y Cyngor. Rhannodd fod angen sail gyfreithiol ar y Cyngor i amddiffyn pethau a oedd y tu allan i'r CDLIN, a bod yn hanfodol ystyried cyfleusterau.

Roedd y Cynghorydd John yn cydnabod yr angen am dai, yn enwedig yng Ngorllewin y Fro, a chroesawodd waith yr Arweinydd wrth lloio'r Bwrdd Iechyd i wella gwasanaethau meddygol yn yr ardal a oedd wedi'u gordanysgrifio, ond awgrymodd fod angen i Lywodraeth Cymru ymyrryd i wthio datblygiad darpariaeth gofal iechyd, gan fod angen i'r Cyngor ystyried cyfleusterau wrth geisio datblygu ac adeiladu cymunedau.

Dywedodd y Cynghorydd Hodges nad oedd datblygiad Weycock Cross yn ymwneud â thai cymdeithasol, ond menter fasnachol, ac wrth ystyried ardal Bendricks, nid oedd yn cefnogi'r farn y byddai cyfleusterau yn dilyn tai gan fod gwasanaethau yn lleihau yn gyffredinol. Myfyriodd ar ddatblygiad y Glannau, a gynigiwyd yn flaenorol fel gwesty posibl, a chredai bod hyn yn fethiant i'r Cyngor hyrwyddo'r Barri fel cyrchfan i dwristiaid, a fyddai'n cael budd economaidd ehangach. Nododd hefyd ei fod yn credu bod datblygwyr wedi cymryd mantais o'r Cyngor am nifer o flynyddoedd a bod angen iddo fod yn well wrth sefyll i fyny i fusnesau mawr.

Ymatebodd y Cynghorydd Sivagnanam fod y tîm Datblygu Tai yn cynnal ymgynghoriadau cyn ymgeisio a gwahoddodd Aelodau a thrigolion i gymryd rhan yn y rhain wrth symud ymlaen i wneud eu barn yn glir. Pwysleisiodd mai maes twf cenedlaethol oedd hwn ac roedd angen tai, yn enwedig cartrefi fforddiadwy yn y Barri, a gallai methu â chytuno adael y Cyngor yn agored i geisiadau tybiannol.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig bellach ar y tri argymhelliad gwreiddiol fel y'u cyflwynwyd yn yr adroddiad:

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Julie Aviet	√		
Gareth Ball	√		
Rhiannon Birch	√		
Bronwen Brooks	√		
Gillian Bruce		√	
Ian Buckley	√		
Lis Burnett	√		
Samantha Campbell		√	
George Carroll		√	
Christine Cave		√	
Charles Champion		√	
Amelia Collins		√	
Marianne Cowpe		√	
Pamela Drake	√		
Vincent Driscoll		√	
Anthony Ernest		√	
Robert Fisher			
Christopher Franks		√	
Wendy Gilligan	√		
Russell Godfrey		√	
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
Stephen Haines		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Sally Hanks		√	
William Hennessy		√	
Nic Hodges		√	
Mark Hooper		√	
Catherine Iannucci-Williams	√		
Gwyn John	√		
Ian Johnson		√	
Belinda Loveluck-Edwards	√		
Julie Lynch-Wilson	√		
Kevin Mahoney		√	
Naomi Marshallsea			√
Michael Morgan	√		
Jayne Norman	√		
Helen Payne	√		
Elliot Penn	√		
Sandra Perkes	√		
Ian Perry		√	
Joanna Protheroe	√		
Ruba Sivagnanam	√		
Carys Stallard	√		
Neil Thomas	√		
Rhys Thomas			
Steffan Wiliam		√	

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Margaret Wilkinson	√		
Eddie Williams	√		
Mark Wilson	√		
Nicholas Wood		√	
Cyfanswm	26	22	1

PENDERFYNWYD –

- (1) Y BOD cynnwys yr adroddiad yn cael ei nodi.
- (2) Y BOD y camau gweithredu a nodir yn yr Adroddiad Ymgynghori yn cael eu cymeradwyo.
- (3) Y BOD cynnwys y tri safle tai posibl fel dyraniadau yn y Cynllun Datblygu Lleol Amnewid Adneuo (CDLI) yn cael ei gymeradwyo.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1&2) Amlinellu i'r Aelodau'r materion a godwyd yn ystod yr ymarfer ymgynghori cyhoeddus ar Dwf Tai yn y Barri.
- (3) Caniatáu i swyddogion symud ymlaen â pharatoi'r CDLI Adneuo.

489 ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN RHEOLI'R TRYSORLYS 2025/26 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd y diweddariad rheolaidd o ddull Rheoli Trysorlys y Cyngor a thynnodd sylw at y ffaith bod yr adroddiad yn nodi ffactorau economaidd sy'n gyrru economi'r DU ochr yn ochr â rhagolygon, ac nad oedd unrhyw newidiadau polisi ar 30 Medi, 2025. Nododd ymhellach fod dangosyddion gwariant cyfalaf a darbodus y Cyngor wedi'u cynnwys yn Atodiad A, a bod y portffolio buddsoddi yn rhestru'r buddsoddiadau fel £51.775 miliwn ar 30 Medi, 2025, i fyny o £17.19 miliwn ym mis Ebrill 2025. Rhannodd fod cyfradd llog gyfartalog o 4.22% eleni, a oedd yn golygu bod tua £1.19 miliwn o log wedi'i gronni, bod y benthyca allanol newydd yn £6 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 4.56%, a bod hwn wedi'i fenthycu ar delerau byrrach o hyd at 7 mlynedd, felly gellid ei ailfenthycu pe bai'r cyfraddau'n gostwng. Nododd ymhellach fod y Cyngor yn ddoeth o ran benthyca a buddsoddiadau ac nad oedd wedi ystyried unrhyw gyfleoedd i aildrefnu dyledion eleni hyd yn hyn oherwydd y cyfraddau llog presennol.

PENDERFYNWYD – Y BOD Adroddiad Blynnyddol Rheoli'r Trysorlys ar gyfer y cyfnod 2025/26 yn cael ei gymeradwyo

Rheswm dros y penderfyniad

Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor ynghylch dull y Cyngor o Reoli'r Trysorlys.

490 ADOLYGIAD O GYNLLUN DEISEBAU CYNGOR BRO MORGANWG (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad a dywedodd fod y Cynllun Deisebau blaenorol wedi cael ei ystyried gan y Cyngor yn 2022, a bod hyn yn ofyniad o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i gynhyrchu cynllun a oedd yn ystyried sut y gellid cyflwyno deiseb, pwy allai gyflwyno deiseb, sut a phryd y byddai'r Cyngor yn cydnabod ei derbyniad a sut y byddai'r Cyngor yn ymateb.

Dywedodd y Cyngorydd Dr. Johnson ei fod yn teimlo bod y broses ddeisebu yn eithaf anodd i aelodau cyffredin y cyhoedd ei defnyddio, a bod angen codi ymwybyddiaeth gan mai dim ond 3 deiseb a gyflwynwyd mewn 3 blynedd, gyda dim ond 1 yn cyrraedd y trothwy, a rhannodd sut yr oedd wedi gweithio'n gadarnhaol wrth edrych ar groesfannau Ysgol. Nododd fod angen i'r Cyngor sicrhau bod angen hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r broses hon i'r cyhoedd ynghylch sut y gallent gymryd rhan, ac ymatebodd yr Arweinydd fod angen sicrhau bod trigolion y Dyffryn yn llofnodwyr, ac fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad, roedd y platfform ar gyfer hyn yn cael ei adolygu i fod yn fwy hawdd ei ddefnyddio gan ei bod yn bwysig ymgysylltu'n fwy effeithiol a thrwy'r dulliau mwyaf priodol.

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo Cynllun Deisebau diwygiedig Cyngor Bro Morganwg.

Rheswm dros y penderfyniad

Diweddarau dull y Cyngor o gyflawni deddfwriaeth statudol sy'n ymwneud â deisebau gan y cyhoedd.

491 CYNLLUN DATBLYGU LLEOL NEWYDD BRO MORGANWG (RLDP) 2021-2036 – ADRODDIAD YMGYNGHORI AR DWF TAI YN Y BARRI (CYF) –

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfynu Brys (Cofnod Cabinet Rhif C69, 17 Gorffennaf, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar ddefnyddio'r Weithdrefn Penderfynu Brys yn ofyniad o Gyfansoddiad y Cyngor.

492 ADOLYGIAD O GYNLLUN DEISEBAU CYNGOR BRO MORGANWG (CYF) –

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfynu Brys (Cofnod Cabinet Rhif C84, 4ydd Medi, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y

Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar ddefnyddio'r Weithdrefn Penderfynu Brys yn ofyniad yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

493 YSTYRIED YR HYSBYSIAD O GYNIGION CANLYNOL [A GYFLWYNWYD GAN Y CYNGHORWYR L. BURNETT AC E. GOODJOHN] –

Trafodwyd yr Hysbysiad o Gynnig isod, a gynigiwyd gan y Cynghorydd Lis Burnett ac a eiliwyd gan y Cynghorydd Ewan Goodjohn yn y cyfarfod.

“Diwrnod y Rhuban Gwyn – Trais ar sail Rhywedd

Mae'r Cyngor hwn yn nodi:

- Cynhaliwyd gwylnos ar Gwrt Blaen y Swyddfa Ddinesig ar 21 Tachwedd 2025 i gydnabod Diwrnod y Rhuban Gwyn 2025 a Diwrnod y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Dileu Trais yn erbyn Menywod.
- Arwyddocâd yr 16 Diwrnod o Weithredu canlynol yn codi ymwybyddiaeth am drais ar sail rhywedd yn erbyn menywod a merched, a phwysigrwyd blaenoriaethu atal sylfaenol i atal trais rhag digwydd yn y lle cyntaf.

Mae'r Cyngor yn nodi ymhellach:

- Y rôl hanfodol rydyn ni, fel rhai sy'n gwneud penderfyniadau, yn ei chwarae wrth lunio a gweithredu polisiau sy'n blaenoriaethu atal trais ar sail rhywedd a helpu i greu cymdeithas fwy cyfartal lle gall pob unigolyn, waeth beth fo'u rhywedd, fyw'n rhydd heb ofn trais.

Mae'r Cyngor yn cydnabod:

- Yr angen parhaus i fynd i'r afael ag ac atal trais ar sail rhywedd, a'r angen i ymgysylltu â dynion a bechgyn ledled cymdeithas. Mae hyn yn cynnwys mewn addysg, mewn gweithleoedd, cymunedau ac ar-lein.

Mae'r Cyngor yn credu

- Bod gan bob menyw a merch yr hawl i fyw yn rhydd rhag trais, ofn a dychryn.
- Mae mynd i'r afael â thrais yn erbyn menywod a merched yn gofyn am atal, addysg, ymyrraeth gynnar, a gwasanaethau arbenigol wedi'u hariannu'n briodol.

•

Felly mae'r Cyngor yn penderfynu

- Mabwysiadu dull dim goddefgarwch tuag at drais ar sail rhywedd ar draws pob polisi a man cyhoeddus a:

- Chryfhau hyfforddiant fel y gall staff adnabod ac ymateb i gam-drin a rheolaeth drwy orfodaeth.
- Cefnogi addysg ar gydsyniad, perthynas iach a chydaddoldeb rhywiol. Sicrhau llwybrau adrodd diogel a hygyrch.
- Galwad am gyllid cenedlaethol cynaliadwy ar gyfer gwasanaethau cymorth Trais yn Erbyn Menywod a Merched (TYEMM).
- Adnewyddu achrediad Rhuban Gwyn i ddangos ymrwymiad i newid cadarnhaol, cefnogi cydraddoldeb rhywiol a rhoi terfyn ar drais ar sail rhywedd."

Cyflwynodd yr Arweinydd y Cynnig a rhannodd fod y niwed a achoswyd i ddioddefwyr a chymdeithas sy'n gysylltiedig â thrais yn erbyn menywod a merched ym mhob ffurf yn anfesuradwy, a chydabod, er bod bechgyn a dynion yn dioddef camdriniaeth, roedd y mater yn effeithio'n anghymesur ar fenywod a bod angen i ni greu cymdeithas gyfartal. Rhannodd fod menyw yn cael ei lladd bob 3 diwrnod yn y DU, bod trais yn erbyn menywod a merched yn cyfrif am 20% o'r holl droseddau a adroddwyd, a bod yr Heddlu wedi cofnodi 103,135 o achosion treisio a throseddau rhywiol difrifol ers mis Mawrth 2023. Nododd fod achrediad y Rhuban Gwyn wedi dod i ben, ei bod yn bwysig bod hyn yn cael ei adnewyddu a'i adlewyrchu ar y diwylliant manosffêr ac *incel*, lle mae rhannau o'r rhyngwrwyd a'r gymuned yn hyrwyddo casineb at fenywod, aflonyddu, bygwth a dibwylllo. Gorffennodd trwy nodi bod gan Gynghorwyr rôl bwysig fel Arweinwyr Cymunedol wrth flaenoriaethu atal trais yn erbyn menywod a merched.

Adlewyrchodd y Cynghorydd Goodjohn fod dynion yn gyfran sylweddol o gyfranwyr at drais yn erbyn menywod a merched, gyda dynion ifanc yn gyfran sylweddol o hynny, ac roedd hynny'n bwysig i herio unrhyw fath o wahaniaethu, bygythiadau a thrais yn erbyn menywod a merched. Rhannodd fod ganddo ffrindiau a oedd wedi cael eu heffeithio'n sylweddol gan hyn a'i fod wedi dod yn epidemig ar-lein. Nododd fod ymosodiadau ar fenywod etholedig yn y maes gwleidyddol yn cynyddu bob dydd, a bod yn rhaid i ni ei herio a bod yn rhaid iddo ddechrau gyda dynion ac mae'n rhaid iddo ddod i ben gyda dynion. Daeth i ben trwy ddweud ei fod yn gobeithio y byddai heddiw yn foment o fyfyrto i bawb a bod hyn yn codi ymwybyddiaeth ymhlith Cynghorwyr ac aelodau o'r cyhoedd i ymuno â gwylnos a gynhelir bob blwyddyn ar 25 Tachwedd a herio bygythiadau a wneir er mwyn amddiffyn menywod a merched ledled y Sir.

Rhannodd y Cynghorydd Collins na fyddai llawer yn adrodd cam-drin domestig neu drais ar sail rhywedd nes ei fod wedi gwaethygu gan fod elfen o gyflyru gan y troseddwr a gofynnodd am eitem yn y dyfodol ym Mhwyllgor Craffu Byw'n Dda ynglŷn â'r cymorth a ddarperir gan Wasanaethau Cam-drin Domestig y Fro. Nododd ymhellach fod angen model cyllido tymor hwy ar gyfer gwasanaethau arbenigol sy'n symud i ffwrdd o drefniadau grant tymor byr a greodd faich gweinyddol ac yn effeithio ar gadw staff, gan nodi hyn gyda chyffredinrwydd i sefydliadau sy'n gwasanaethu menywod ethnig lleiafrifol, anabl, LHDTTC+ a mudol.

Rhannodd y Cynghorydd Birch, yn ogystal â bod yn Gynghorydd, eu bod hefyd yn Ynad, ac oherwydd natur eang y broblem, bod dydd Llun a dydd Mawrth wedi'u neilltuo i ystyried achosion o drais domestig, gyda gwasanaethau cymorth arbenigol yn cael eu darparu. Nododd ymhellach, yn y tair blynedd hyd at fis Mawrth 2022, bod

249 o ddioddefwyr dynladdiad domestig, yr oedd yr amheuwyr yn ddyn mewn 241 o achosion a bod 75% ohonynt yn bartner gwrywaidd a bod pob wythnos, 1.2 o fenywod ar gyfartaledd yn cael eu llofruddio, gan adael plant, rhieni a ffrindiau ar ôl, gyda'r effeithiau a deimlir am flynyddoedd. Nododd fod cam-drin domestig gan gynnwys rheolaeth drwy orfodaeth a oedd yn ddychryn, diraddio, ynysu, bygythiad trais corfforol a rhywiol, cam-drin seicolegol ac emosiynol, cam-drin corfforol neu rywiol, cam-drin ariannol neu economaidd, aflonyddu a stelcian, cam-drin ar-lein neu ddigidol yn rhan o'r rhywiaeth a'r casineb at fenywod oedd wedi'u gwreiddio'n ddwfn yn y rhan fwyaf o gymdeithasau ac a arweiniodd at lai o driniaeth menywod. Rhannodd y Cyngorydd Birch hefyd mai dim ond 18% o fenywod sy'n dioddef cam-drin domestig a adroddodd i'r Heddlu, ar gyfartaledd, fod dioddefwyr wedi cael eu cam-drin neu ymosodir arnynt 50 gwaith cyn cael cymorth effeithiol a bod tua miliwn o alwadau i'r Heddlu bob blwyddyn ynglŷn â hyn. Nododd yr effaith ar blant, gan nodi mai Profiad Plentyndod Niweidiol (PPN) oedd hwn, a allai arwain at heriau yn y dyfodol fel materion ymddygiad, materion ymddiriedaeth, perthnasoedd gwael a phosibl bod yn gamdriniol neu'n mynd i berthnasoedd camdriniol, a nododd yr effaith ar wasanaethau fel addysg, tai, GIG a gofal cymdeithasol wrth gefnogi'r unigolion hyn.

Gofynnodd y Cyngorydd E.J. Goodjohn i'r Cyngor ystyried presenoldeb cam-drin mewn perthnasoedd LHDTC+, a oedd yn debygol o fod yn uwch na'r ystadegau a nodwyd, a gallai gynnwys gorfodaeth a rheolaeth ar sail hunaniaeth, bygythiadau i rywun, a rheolaeth sy'n gysylltiedig â rhywedd a hunaniaeth rywiol. Rhannodd brofiadau aelod o'r ward a gynghorodd y gallai rheolaeth edrych yn wahanol mewn perthnasoedd o'r un rhyw, yn gynnil, yn llai cydnabyddedig ac yn aml yn anweledig ac yn cau trwy rannu na ddylai neb ddioddef yn dawel.

Dywedodd y Cyngorydd Cowpe fod trais yn groes hawliau dynol treiddiol, ac amlygodd y bwlch cyflog a chyflogaeth, a allai gysylltu â thlodi. Rhannodd fod amcangyfrifon cyfredol yn dangos bod 11% o fenywod wedi profi cam-drin domestig, a 3.2% yn profi trais rhywiol, gyda thua hanner yr holl drais yn erbyn menywod yn digwydd yn eu cartrefi, lle gall plant fod yn bresennol. Nododd, er bod gan Gymru nifer uchel o fenywod o fewn rolau deddfwriaethol, ei bod yn bwysig nid yn unig hyrwyddo annibyniaeth menywod a phŵer gwneud penderfyniadau mewn bywyd cyhoeddus, ond o fewn perthnasoedd a chymunedau. Awgrymodd ymhellach y dylid teilwra addysg i wahanol rywiau yn seiliedig ar eu profiadau, tuag at staff a oedd yn gweithredu fel pwyntiau cyswllt cyntaf i'r cyhoedd, ochr yn ochr â chynyddu gweithio mewn partneriaeth gydag asiantaethau fel yr heddlu a phwysleisio bod grymuso annibyniaeth menywod yn elfen graidd o unrhyw ddull addysgol.

Nododd y Cyngorydd Godfrey ei fod yn cytuno â'r egwyddor, ond bod hyn yn crynhoi pob aelod o'r gymdeithas, gan y gallai dyn fod yn rhy embaras neu'n amharod i adrodd am fater.

Myfyriodd y Cyngorydd Payne y gallai plant yng Nghymru a brofodd drais domestig, boed yn uniongyrchol neu drwy ei weld, yn aml ddioddef niwed emosiynol a seicolegol dwfn, gan gynnwys gorbryder, iselder a thrawma. Gallai effeithio ar eu hymddygiad, eu haddysg, eu ffrindiau, a'u datblygiad ac roedd llawer yn profi problemau cwsg, ofn a hunan-barch isel. Nododd ymhellach fod cysylltiad rhwng trais domestig a digartrefedd, gyda thua 40% o fenywod digartref yn nodi trais

domestig fel un o achosion digartrefedd, a bod diffyg tai fforddiadwy neu gymdeithasol i symud i mewn. Nododd hefyd nad oedd llawer o bobl oed yn dioddef cam-drin domestig yn cael eu cynrychioli mewn ystadegau wrth iddynt aros ar soffas ffrindiau, ond roedd angen iddynt hefyd ddod o hyd i ateb hirdymor a chartref diogel.

Dywedodd y Cynghorydd John ei fod wedi dychryn bod hyn yn digwydd bob dydd, ac y dylai fod dedfrydu cryfach i droseddwy.

Roedd y Cynghorydd Carroll yn cydnabod bod trais yn erbyn menywod a merched yn broblem fawr mewn cymdeithas, gyda risgiau yn cynyddu, a rhannodd ei fod yn y Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol, wedi gofyn am adolygiad o'r Polisi Diogelu Corfforaethol yn dilyn adroddiadau o gangiau sy'n meithrin perthnasau amhriodol ledled y wlad i sicrhau bod gwersi yn cael eu dysgu o rywle arall, a rhoi prosesau i sicrhau nad oedd yn digwydd yma, ond nad oedd yr argymhelliad hwn yn cael ei gefnogi gan y Pwyllgor. Dywedodd fod angen i ni allu trafod pynciau anghyfforddus, a bod y sgandal wedi digwydd oherwydd ofn canlyniadau, a bod angen newid diwylliant i fod yn gyfforddus ac yn hyderus wrth herio eraill. Nododd fod mudo anghyfreithlon o genhedloedd eraill wedi cyfrannu at y broblem hon, gyda gwybodaeth a gyhoeddwyd gan y Ganolfan Rheoli Ymfudo yn nodi bod eu hymchwili yn dangos bod dinasyddion Afghanistan ac Eritrea yn fwy na 20 gwaith yn fwy tebygol o gyflawni trosedd rhyw na dinasyddion Prydain.

Dywedodd y Cynghorydd Perry ei fod yn teimlo ei bod yn amhriodol bod angen ystyried pobl o Afghanistan a gwledydd eraill fel rhan o'r Cynnig hwn, ac nad oedd unrhyw fywydau yn bwysig nes bod Bywydau Du o Bwys, gan fod canrifoedd o wahaniaethu wedi bod, a cheisiodd eglurder pellach ar y Cynnig gan gynnwys beth oedd yr hyfforddiant a gynigiwyd yn ei olygu yn ymarferol, a beth oedd yn cael ei olygu gan ymagwedd dim goddefgarwch at drais mewn mannau cyhoeddus.

Rhoddodd y Cynghorydd Payne bwynt o eglurhad, gan nodi bod y Ganolfan Rheoli Ymfudo yn felin drafod ac nad yw ystadegau ar gael nac wedi'u cofnodi gan nad oedd ystadegau swyddogol y gellir eu cofnodi yn cysylltu troseddu a mewnfudo.

Rhannodd y Cynghorydd Perkes fod y Cyngor wedi comisiynu ystod o wasanaethau cam-drin domestig ac wedi rhannu rhai enghreifftiau, megis Prosiect Tywyll Bro Ddiogelach, a nododd fod 39 o blant ym mis Mawrth 2025 yn rhan o'r broses neu'n eu cartref yn ystod digwyddiad cam-drin domestig, ac ystyriodd y staff a'r gefnogaeth y gallai fod eu hangen i gefnogi eu lles, yn enwedig o fewn lleoliad ysgol. Nododd fod ystadegau swyddogol yn tynnu sylw at y ffaith bod menywod a merched ddwywaith yn fwy tebygol o brofi cam-drin domestig o'i gymharu â dynion, a bod Gwasanaethau Cam-drin Domestig y Fro yn canolbwyntio ar newid parhaol a sicrhau nad oedd cam-drin domestig a thrais rhywiol yn cael eu goddef yn ein cymunedau. Myfyriodd ymhellach ar y gost o hyn, yn bersonol i bobl a allai fod yn ffoi ac sydd angen cartref diogel i fyw ynddo, ac i'r gymdeithas gyfan, ac yn ystod Gwynnos y Rhuban Gwyn, roedd Jane Hutt AS wedi siarad am agor un o'r llochesi cyntaf yng Nghaerdydd tua 40 mlynedd yn ôl, ac nad oeddem wedi gweld cynnydd fel cymdeithas eto. Daeth i ben trwy godi ymwybyddiaeth o nifer o fentrau fel Ask and Act Training a'r cynllun Ask for Angela ac anogodd Aelodau i gymryd rhan.

Argymhellodd y Cynghorydd Hennessy y dylai pob Aelod gefnogi'r Cynnig hwn.

Diolchodd y Cynghorydd Aviet i bawb am eu cefnogaeth yn y Siambr a rhannodd ei bod yn oroeswr cam-drin domestig 10 mlynedd ac yn adlewyrchu mai dim ond un digwyddiad oedd angen rhedeg i ffwrdd gyda'ch plant yng nghanol y nos a pheidio â mynd yn ôl. Rhannodd ymhellach y gellid ei hystyried fel sefyllfa wystlon, heb fynediad at ffonau, teulu na ffrindiau ochr yn ochr â chael ei monitro ar sail 24-7, a phan adawodd pobl y sefyllfa hon, eu bod ar eu mwyaf agored i niwed gan fod y rhan fwyaf o bobl wedi'u lladd ar ôl iddynt adael.

Nododd y Cynghorydd Thomas nad oedd hyn yn digwydd mewn gwactod, a oedd yn effaith cymdeithas ehangach yn gyffredinol, a rhannodd fod y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Byw'n Dda wedi bod yn edrych ar gymryd rhan mewn chwaraeon, gydag un o'r rhwystrau i fenywod fod o gwmpas y ffordd y cawsant eu trin gyda chasineb, yn cael eu tanseilio gan fechgyn yn seiliedig ar eu galluoedd a'u hymddangosiad, a gyfrannodd at agweddau yn ddiweddarach mewn bywyd os nad oedd yn cael ei herio.

Pwysleisiodd y Cynghorydd Protheroe fod yr ymddygiad hwn wedi'i normaleiddio i bobl ifanc, bod pawb yn adnabod rhywun a oedd wedi profi trais, bygythiad neu gamdriniaeth, a bod angen i ni ddysgu meibion a bechgyn trwy addysg a pherthnasoedd nad oedd hyn yn ymddygiad normal, ac i ddysgu merched i beidio â'i dderbyn, waeth beth fo'u cred neu gefndir diwylliannol.

Dywedodd y Cynghorydd Sivagnanam fod angen i ni greu cymdeithas deg, gyfartal a diogel, gyda ffocws ar atal a chefnogi goroeswyr. Fel mam i 2 ferch, roedd y mater hwn yn gyffredin mewn cymdeithas a dylai'r Cyngor fod yn falch o gefnogi'r cynnig hwn.

Daeth y Cynghorydd Burnett i ben gan ddiolch i'r Aelodau, gan gynnwys y Cynghorydd Goodjohn fel Hyrwyddwr Ieuencid fel esiampl i bobl ifanc yn y Fro, ac eglurodd nad oedd y cynnig yn ymwneud â demoneiddio dynion ac er bod dynion a bechgyn yn dioddef camdriniaeth, roedd hyn yn effeithio'n anghymesur ar fenywod a merched. Diolchodd i amrywiaeth o Aelodau eraill am eu cyfraniadau a nododd nad oedd hyn yn ymwneud â demoneiddio pobl. Diolchodd y Cynghorydd Burnett i'r Cynghorydd Aviet am ei chyfraniad personol, a'r Cynghorydd Perkes am eu gwaith fel Aelod Cabinet cyfrifol. Nododd hefyd fod menywod etholedig mewn bywyd cyhoeddus yn aml yn destun camdriniaeth, a rhannodd ei bod yn aml, ochr yn ochr ag aelodau o'r teulu, yn derbyn cam-drin a bygylu gan flogwyr lleol a'r effaith y gallai hyn ei chael, a gwahoddodd Aelodau i fwrdd crwn i fwrw ymlaen fel menter.

Yn dilyn cais gan Aelod am Bleidlais Gofnodedig, cynhaliwyd y bleidlais fel a ganlyn:

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey	√		
Julie Aviet	√		
Gareth Ball	√		

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Rhiannon Birch	√		
Bronwen Brooks	√		
Gillian Bruce			
Ian Buckley	√		
Lis Burnett	√		
Samantha Campbell	√		
George Carroll	√		
Christine Cave	√		
Charles Champion	√		
Amelia Collins	√		
Marianne Cowpe	√		
Pamela Drake	√		
Vincent Driscoll	√		
Anthony Ernest			
Robert Fisher			
Christopher Franks	√		
Wendy Gilligan	√		
Russell Godfrey			
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
Stephen Haines	√		
Sally Hanks	√		
William Hennessy	√		

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Nic Hodges	√		
Mark Hooper	√		
Catherine Iannucci-Williams	√		
Gwyn John	√		
Ian Johnson	√		
Belinda Loveluck-Edwards	√		
Julie Lynch-Wilson	√		
Kevin Mahoney	√		
Naomi Marshallsea	√		
Michael Morgan	√		
Jayne Norman	√		
Helen Payne	√		
Elliot Penn	√		
Sandra Perkes	√		
Ian Perry	√		
Joanna Protheroe	√		
Ruba Sivagnanam	√		
Carys Stallard	√		
Neil Thomas	√		
Rhys Thomas			
Steffan Wiliam	√		
Margaret Wilkinson	√		
Eddie Williams	√		

	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
Mark Wilson	√		
Nicholas Wood	√		
Cyfanswm	46	0	0

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid mabwysiadu dull dim goddefgarwch o drais ar sail rhywedd ar draws pob polisi a mannau cyhoeddus.
- (2) Y dylid cryfhau hyfforddiant fel y gall staff adnabod ac ymateb i ymddygiad camdriniol a rheolaeth orfodol.
- (3) Y dylid cefnogi addysg ar gydsyniad, perthnasoedd iach a chydaddoldeb rhywedd, gan sicrhau llwybrau adrodd diogel a hygyrch.
- (4) Y dylid galw am gyllid cenedlaethol cynaliadwy ar gyfer gwasanaethau cymorth Trais yn erbyn Menywod a Gwrthryfelwyr (VAWG).
- (5) Y dylid adnewyddu'r achrediad Rhuban Gwyn i ddangos ymrwymiad i newid cadarnhaol, cefnogi cydraddoldeb rhywedd a dod â thrais ar sail rhywedd i ben.

Rheswm dros y penderfyniadau

- (1-5) Gan ystyried y bleidlais a gynhaliwyd ar y Cynnig.

494 CWESTIYNAU YN UNOL AG ADRAN 4.19 O GYFANSODDIAD Y CYNGOR –

Cyflwynwyd yr ymatebion a ganlyn i gwestiynau'r Aelodau fel y'u cynhwyswyd yn yr agenda:

(i) Cwestiwn gan y Cynghorydd E. Goodjohn

A wnaiff yr Arweinydd roi'r wybodaeth ddiweddaraf am bryniant y Cyngor o hen adeilad Wilkinsons yn y Barri ar Heol Holton, gan gynnwys ei gynlluniau ar gyfer y safle yn y dyfodol?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Dod â'r adeilad 22,323 troedfedd sgwâr yn ôl i ddefnydd yw'r rhan gyntaf o gynllun uchelgeisiol i roi bywyd newydd i ganol y dref. Ein nod yw dod o hyd i ffordd o ddatblygu'r gofod manwerthu gwych hwn yn ofod bywiog ar gyfer busnesau bach a gweithgareddau eraill a fydd yn gyrru nifer yr ymwelwyr yng nghanol y dref.

Yn y tymor byr, ac fel y bydd yr Aelodau heb amheuaeth wedi gweld, bydd ffenestri'r adeilad yn cynnwys arddangosfeydd celf tymhorol i ddenu siopwyr a goleuo Heol Holltwn, tra bod gwaith yn cael ei wneud i wneud y siop yn barod ar gyfer meddiannaeth. Mae'r gwaith hwn eisoes wedi dechrau ar ôl cyfnewid contractau gyda'r gwerthwr ac rydym mor awyddus i wneud cynnydd, rydym wedi sicrhau y gallwn gael mynediad i'r adeilad i ymgymryd â'r gwaith hwn cyn ei gwblhau.

Bydd y cynllun hirdymor ar gyfer y safle yn cael ei ddatblygu mewn partneriaeth â busnesau lleol a'r gymuned ehangach. Bydd hon yn broses hirach ac felly yn y cyfamser o ddechrau 2026 bydd y Cyngor yn defnyddio'r adeilad i gefnogi busnesau lleol trwy gynnal gweithgareddau sydd wedi'u cynllunio i ddenu pobl i ganol y dref.

Mae angen gwaith i sicrhau y gellir ailagor yr adeilad, ond cyn gynted â phosibl byddwn yn defnyddio'r gofod i gynnal digwyddiadau ac arddangosfeydd sy'n denu pobl i ganol y dref. Byddem wrth ein bodd yn clywed syniadau trigolion ar gyfer y gweithgareddau hyn. Yn y tymor hwy, rydym yn anelu at greu rhywbeth sy'n ychwanegu gwerth gwirioneddol i Heol Holltwn. Mae yna enghreifftiau ardderchog mewn mannau eraill yng Nghymru lle mae'r cynllun cywir wedi trawsnewid canol tref, ac rydym am weithio gyda busnesau lleol a phobl y Barri i ddylunio rhywbeth sy'n cyflawni'r un effaith.

Dyma'r buddsoddiad mwyaf arwyddocaol yng nghanol y dref ers blynyddoedd lawer ac mae'n bwysig ein bod ni'n ei wneud yn iawn. Am y rheswm hwn, byddwn yn cynnwys cymaint o bobl a busnesau sy'n rhannu ein cred â phosibl. Mae'r buddsoddiad hwn yn ymwneud â chefnogi stryd fawr y Barri, ei manwerthwyr, a rhoi rheswm i fwy o bobl ymweld â'r dref. Mae'r caffaeliad, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru, yn rhan o strategaeth ehangach y Cyngor i gefnogi canol trefi ar draws Bro Morgannwg. Bydd hyn yn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn lleoedd bywiog, croesawgar a chynaliadwy i bobl fyw, gweithio ac ymweld â nhw.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Goodjohn sut y byddai'r gwaith hwn yn cysylltu â Creu Lleoedd ac adfywio canol trefi, ac ymatebodd yr Arweinydd iddo fod hyn yn gysylltiedig â chynlluniau Creu Lleoedd a'r Cynllun ar gyfer Cymdogaethau, ac y byddai'r Aelod Cabinet dros Fannau Cynaliadwy yn arwain y gwaith yn awr i wneud yn siŵr ei fod yn cyd-fynd yn llawn â Chynllun Bro'r Barri.

(ii) Cwestiwn gan y Cyngorydd G.D.D. Carroll

A wnaiff yr Arweinydd roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor am yr ymgysylltiad y mae'r Awdurdod wedi'i gael â'r Weinyddiaeth Amddiffyn ynghylch ei ddefnydd o'r Holiday Inn Express yn y Rhws i ddarparu tai o dan Raglen Adsefydlu Afghanistan?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Cyfeiraf y Cyngorydd Carroll at y wybodaeth a ddarperir ar y Cwestiynau Cyffredin ar ein gwefan. Rwyf wedi ei gyfeirio at hyn yn y gorffennol. Er mwyn cyflawnder, rydym wedi gweithio'n agos gyda'r Weinyddiaeth Amddiffyn ar ddefnyddio Sain

Tathan a Gwersyll y Dwyrain o dan y cynllun hwn. Daeth y diddordeb yn y Holiday inn express i'n sylw trwy lythyr dyddiedig 16 Ebrill i'r Prif Weithredwr.

Ar ôl derbyn y llythyr hwnnw, ymatebodd y Prif Weithredwr a chynhaliwyd cyfarfod i drafod safbwynt y Weinyddiaeth Amddiffyn ymhellach. Pan ddaeth yn amlwg y byddai'r gwesty yn cael ei ddefnyddio, fe wnaethom ymgysylltu gyda'r bwriad o gynnig cefnogaeth ac rydym yn falch o wneud hynny.

Ers hynny, ac fel y gallwch ddychmygu, mae ein swyddogion wedi bod yn gweithio'n galed i sicrhau bod gwesteion yn cael mynediad at y gefnogaeth sydd ei angen arnynt ac yn cael croeso cynnes. Byddwn yn gofyn i'r Cynghorydd Carroll ymuno â mi i'w llongyfarch am eu gwaith caled a'u hymroddiad.

Atodol

Rhannodd y Cynghorydd Carroll fod ymchwiliad diweddar Sky News ynglŷn â honiadau difrifol a wnaed am Gynllun Adsefydlu Affganiaid, ac eisiau deall a oedd y Cyngor wedi cael trafodaethau gyda'r Weinyddiaeth Amddiffyn am eu heffeithiau ar Bro Morgannwg, ac ymatebodd yr Arweinydd iddo fod y Cyngor yn gweithio'n agos gyda'r holl asiantaethau pe bai unrhyw bryderon yn codi i ddelio â nhw, ond nad oeddent yn ymwybodol o honiadau penodol ac yn credu bod y cynllun yn yr Holiday Inn, Y Rhws, yn llwyddiant.

(iii) Cwestiwn gan y Cynghorydd S.T. Wiliam

Yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ym mis Medi, gofynnodd fy nghydweithiwr, y Cynghorydd Nic Hodges, a fyddech chi'n fodlon rhoi terfyn ar y ffioedd parcio ceir ym Mron y Môr gan fod gennym bryderon y byddai hyn yn effeithio ar fusnesau. Nid oedd yr Aelod Cabinet o blaid troi.

Ym mis Tachwedd, caeodd y bwyty pysgod poblogaidd, Mr Villas, ei ddrysau yn y Knap, gan nodi'r ffioedd fel ffactor a gyfrannodd at eu penderfyniad.

Gyda bywoliaeth busnesau a swyddi'n cael eu colli, a gaf i ofyn, fel mater o frys, am roi'r gorau i'r ffioedd parcio ceir hyn, hyd yn oed os mai dim ond dros dro y bydd adolygiad trylwyr yn cael ei gynnal?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau

Fel man cychwyn, mae bob amser yn drist gweld busnes yn cau ei ddrysau, yn enwedig pan fo gan y busnes hwnnw hanes hir a sefydledig mewn tref. Mae hyn yn amlwg yn wir yma. Yn amlwg, gall llawer o ffactorau ddylanwadu ar y penderfyniad hwnnw, a gall hyn gynnwys costau cyflenwadau ac ynni cynyddol, costau staffio, sylfaen cwsmeriaid sy'n newid yn ogystal â llw o resymau eraill. Er y gall ffactorau eraill fel argaeledd parcio ceir a chost y parcio ceir hwnnw fod yn ffactor, dydw i ddim yn credu ei fod mor syml heb fudd asesiad llawn o'r sefyllfa. Hoffwn ddymuno'r gorau i bawb sy'n gysylltiedig â'r busnes teuluol poblogaidd hwn yn eu hymdrechion yn y dyfodol a diolch iddynt am eu cyfraniad at y rhan hon o'r Barri.

Byddwch eisoes wedi cael fy natganiad / datganiad yr Arweinydd (dileu yn ôl yr angen) ar y mater hwn ar ddechrau'r cyfarfod a byddwch wedi gweld cyhoeddiadau diweddar ynglŷn â'r un peth.

Er cyflawnder, bydd adroddiad yn cael ei ystyried gan y Cabinet ddydd Iau, 4 Rhagfyr 2025 sy'n ystyried y sefyllfa bresennol mewn perthynas â thaliadau parcio ceir yn Penarth Cliff Walk, Cold Knap a Bron y Môr ac sy'n ystyried y ffaith bod taliadau wedi'u cyflwyno ar adeg heriol o'r flwyddyn i fusnesau gydag oriau golau dydd byrrach, tywydd cyfnewidiol a dirywiad mewn masnach oherwydd gostyngiad yn nifer yr ymwelwyr yn dilyn diwedd gwyliau haf ysgolion.

Mae'r adroddiad yn argymhell atal taliadau dros dro, nes bod adroddiad pellach yn cael ei ddwyn yn ôl i'r Cabinet i ystyried yr angen neu fel arall am ymagwedd dymhorol at y drefn codi tâl.

Mae pobl, ac rwy'n cynnwys aelodau o bob perswâd gwleidyddol yn hyn, bob amser yn barod i feirniadu'r Cyngor am beidio â gwrando neu ystyried barn. Dyma un enghraifft lle rydyn ni wedi gwrando, lle rydyn ni wedi myfyrio a lle rydyn ni wedi cyfaddef nad ydym wedi cael hyn yn iawn – felly mae'n iawn ein bod ni'n oedi ac ystyried. Roeddem yn awyddus i wneud hyn cyn y Nadolig fel bod sicrwydd i drigolion a busnesau.

Rwy'n gwybod y bydd Aelodau a fydd yn dweud – Fe wnaethom ddweud hynny wrthy, ond yn hytrach na sgorio pwyntiau gwleidyddol, byddwn yn gofyn i'r Aelodau gydnabod y safbwynt yr ydym wedi'i gymryd a'i gefnogi.

Atodol

Croesawodd y Cyngorydd Wiliam y newid cyfeiriad a gofynnodd pa dystiolaeth fyddai'n cael ei defnyddio i ailystyried y ffioedd hyn a phryd y byddai'r gwaith yn cael ei gwblhau ym maes parcio Bron-y-Môr. Ymatebodd yr Aelod Cabinet y byddai amrywiaeth o brosesau yn cael eu cynnwys i lywio cyfeiriad parcio ceir yn y dyfodol a, tra bod gwaith yn mynd rhagddo ym Mron-y-Môr, pe bai llawer mwy yn cael ei wario arno, byddai'n achosi pwysau cyllidebol, a bod gwaith i osod draenio tanddaearol ar y gweill, ond y byddai'n gobeithio y byddai digon o ddefnyddwyr i dalu ac ariannu'r gwaith hwn ymhellach.

(iv) Cwestiwn gan y Cyngorydd E. Goodjohn

Fis diwethaf roeddem yn falch o gael nifer o Affghaniaid a oedd wedi cefnogi ein Lluoedd Arfog i goffáu'r Cadoediad. A allai'r Aelod Cabinet roi manylion am y cymorth a ddarperir ar hyn o bryd i gynorthwyo'r teuluoedd i integreiddio i'w Gwlad newydd a'u bywydau newydd yn ystod y cyfnod y maent ym Mro Morgannwg?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Mae'r Cyngor yn cael ei gomisiynu gan y Weinyddiaeth Amddiffyn i ddarparu cymorth a gwasanaethau lles i'r holl westeion sy'n cyrraedd. Bydd y teuluoedd wedi derbyn sesiynau briffio ymwybyddiaeth ddiwylliannol y DU cyn iddynt gyrraedd i gyflymu eu

cynnydd i lety sefydlog, swyddi a gallu cyfrannu at eu cymunedau newydd. Rhoddir sesiynau briffio sefydlu pellach ar ôl cyrraedd sy'n sicrhau eu bod yn deall bywyd yng Nghymru, gan gynnwys cyfreithiau ac arferion Cymru a'r DU.

Mae Tîm Cymorth y Fro yn cynorthwyo'r teuluoedd gyda thasgau hanfodol uniongyrchol, megis sefydlu Credyd Cynhwysol, Rhifau Yswiriant Gwladol, cofrestru gyda meddygon teulu, agor Cyfrifon Banc ac ati.

Dros yr wythnosau cyntaf dilynir hyn gyda chyfarfodydd rheolaidd gyda'r teuluoedd fel grwpiau ac unigolion, gan gynnig gwersi ar ymwybyddiaeth ddiwylliannol, costau byw, trafnidiaeth gyhoeddus. Mae'r tîm cymorth, gan gynnwys cyfieithwyr, hefyd yn mynd gyda'r gwesteion ar eu teithiau cyntaf i amrywiaeth o ddarparwyr gwasanaeth ac apwyntiadau iechyd.

Mae cydweithwyr addysg hefyd yn mynychu'r safle felly mae plant yn cael eu cofrestru ac yn mynychu ysgolion lleol ac mae pob oedolyn yn derbyn gwersi Saesneg bob diwrnod o'r wythnos tra yn y gwesty. Mae cyfarfodydd grŵp wythnosol lle mae sesiynau'n canolbwyntio ar bob agwedd ar fywyd yn y DU.

Mae'r Holiday Inn Express wedi darparu llety dros dro i'r EPs rydym yn eu cefnogi ac ar y dechrau trafodir chwiliadau llety settledig ac opsiynau symud ymlaen yn ogystal â chyfle i'r teulu godi unrhyw gwestiynau sydd ganddynt.

Rydym wedi cael ymateb a chefnogaeth eithriadol gan gymuned y Rhws a'r eglwys leol yn trefnu rhoddion o ddillad, teganau a gwisg, wedi trefnu boreau coffi a gweithgareddau i'r teuluoedd.

Mae'r tîm cymorth hefyd wedi trefnu a chydlynu nifer o weithgareddau a digwyddiadau lleol dros yr wythnosau diwethaf.

Mae'r tîm cymorth wedi mynd â theuluoedd i Borthceri (pan fo'r tywydd yn caniatáu) i chwarae pêl-droed, mynd â phlant i'r maes awyr, trefnu wythnos o weithgareddau fel y gall teuluoedd ddysgu am draddodiadau'r DU fel Calan Gaeaf a'r Nadolig.

Mae disgwyl i gôr lleol ymweld, gobeithio am recriwtio rhai aelodau newydd, mae Llyfrgell y Barri yn ymweld yn wythnosol ar gyfer sesiynau odli ac arwyddo gyda'r plant iau, cynhelir FAN (Grŵp Ffrindiau a Chymdogion) wythnosol yn y gwesty ar gyfer y menywod ac mae'r tîm heddlu cymunedol wedi ymweld a chynnal sesiynau grŵp yn ymdrin â phynciau fel troseddau casineb, cam-drin domestig ac ati.

Yn ddiweddar, rydym wedi penodi Swyddog Caffael Rhent Preifat Nationwide. Bydd y rôl hon yn canolbwyntio'n unig ar gynorthwyo'r teuluoedd i ddod o hyd i lety sefydlog ar ffurf SRhP yn yr ardaloedd o ddewis y teuluoedd.

Ein prif nod yw sicrhau ein bod yn darparu cyn belled â phosibl y profiad gorau y gallwn i'n gwesteion cyhyd ag y byddant gyda ni ac i ddarparu'r sylfeini ar gyfer integreiddio llwyddiannus i'r cymunedau, maent yn setlo i mewn yn y pen draw.

(v) Cwestiwn gan y Cyngorydd G.D.D. Carroll

A wnaiff yr Aelod Cabinet roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor am y camau sy'n cael eu cymryd i gyflawni'r amcanion a nodir yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol yr Awdurdod?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol

Adroddir diweddariad blynyddol ar gyflawni Cynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor i'r Cabinet a'r Pwyllgor Craffu bob blwyddyn. Yn fwyaf diweddar, adroddwyd ar y gwaith a wnaed yn 2024/25 i'r Cabinet ar 4 Medi a'r Pwyllgor Craffu Byw'n Dda ar 11 Tachwedd. O ystyried yr adroddiad diweddar iawn hwn, rwy'n synnu at y cwestiwn - efallai nad yw'r Cyngorydd Carroll wedi cael amser i ystyried a myfyrio ar y cynnydd a wnaed gan yr Awdurdod hwn.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Carroll fod llawer o gyfleoedd hyfforddi a chyllido grantiau yn y sector cyhoeddus wedi dod i'r amlwg a oedd ar gyfer pobl o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig yn unig, a cheisiodd sicrwydd nad oedd y Cyngor yn gweithredu unrhyw gynlluniau o'r fath, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet na fyddent yn darparu'r sicrwydd hwn a byddent yn cefnogi ceisio hyfforddiant a chyllid i gefnogi unrhyw unigolyn â nodweddion gwarchodedig.

(vi) Cwestiwn gan y Cyngorydd A.M. Collins

A all yr Aelod Cabinet roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd yr holl geisiadau cynllunio ar gyfer Safle Llosgydd Dociau'r Barri ar Ffordd Woodham yn y Barri, ac unrhyw drafodaethau gyda'r perchnogion ynghylch yr opsiynau ar gyfer defnyddiau'r safle yn y dyfodol?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Cyhoeddwyd hysbysiad penderfyniad cais dymchwel ar 7 Tachwedd 2025, sy'n cynnwys gofyniad am gymeradwyaeth bellach o'r dull a'r cyfrwng o ddymchwel, ar ffurf Cynllun Rheoli Amgylcheddol Dymchwel. Rhaid cymeradwyo hyn cyn i'r gwaith dymchwel ddigwydd. Nid oes unrhyw gais cynllunio pellach wedi'i gyflwyno ar gyfer defnyddiau amgen o'r safle ac nid yw'r perchnogion, hyd yma, wedi datgan pa gynigion dilynol y bydd yn ceisio caniatâd ar eu cyfer, fodd bynnag, byddem yn disgwyl i unrhyw ddefnyddiau yn y dyfodol fod o fewn dosbarthiadau B1 neu B2 o'r Gorchymyn Dosbarthiadau Defnydd ac felly yn unol â'r Cynllun Datblygu Lleol presennol.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Collins a yw'r Cyngor bellach yn derbyn bod swyddogion wedi gwneud camgymeriad wrth ymdrin â'r cwestiynau pwysig sy'n ymwneud â'r rheoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn y ddau gais am losgwyr y Barri, ac

ymatebodd yr Arweinydd na a bod y Cyngor wedi gweithio i wrthwynebu'r cynnig hwn ar bob cyfle rhesymol heb gostio swm sylweddol i'r trethdalwr.

(vii) Cwestiwn gan y Cyngorydd E. Goodjohn

Beth yw manteision achrediad diweddar y Cyngor fel cyflogwr cyflog byw i drigolion lleol?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Mae trafodaethau a gawsom gyda'n gweithwyr ein hunain, y mae llawer ohonynt yn byw yn y Fro ac ymchwil ehangach a gynhaliwyd gan y Sefydliad Cyflog Byw yn darparu enghreifftiau pwerus o fanteision mabwysiadu'r Cyflog Byw Gwirioneddol o ran lles gweithwyr ac effaith economaidd ehangach. Mae hyn yn cynnwys yr effaith gadarnhaol ar iechyd meddwl a lles, lleihau straen ariannol, gwell ansawdd bywyd a lleihau teuluoedd mewn tlodi. Mae hyn hefyd yn trosi mewn mwy o allu i wario o fewn yr economi leol a gallu'r Cyngor i ddenu gweithwyr o'r gymuned leol i ymgymryd â rolau allweddol o fewn y cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.

Yn ogystal â'r manteision ariannol i weithwyr a'r effaith economaidd a nodwyd uchod, mae ymchwil i'r sefydliadau hynny sydd wedi cyflwyno'r Cyflog Byw Gwirioneddol wedi adrodd ystod o fuddion busnes ac economaidd ehangach gan gynnwys llai o absenoldeb, mwy o gynhyrchiant a gwell canfyddiadau 'cyflogwr o ddewis'. Mae ein hasesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ein hunain, a ddyfynnwyd yn ein hadroddiad Cabinet ym mis Gorffennaf, yn tynnu sylw at fanteision economaidd ehangach achredu, gan nodi bod tua 20,400 o bobl ychwanegol yng Nghymru wedi cael cynnydd i'r CBG ers 2016, gan ychwanegu £141 miliwn mewn incwm ychwanegol i bobl sy'n ennill cyflog isel.

Cyfeiriodd adroddiad y Cabinet hefyd at adroddiad diweddar Cenedlaethau'r Dyfodol (2025), a oedd yn seiliedig ar dystiolaeth helaeth gan gynnwys: Mae ymchwil a dadansoddi Lles Cymru yn adrodd ac yn nodi mabwysiadu Cyflog Byw Gwirioneddol gan gyrff cyhoeddus fel cam hanfodol tuag at leihau tlodi.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Goodjohn sut y byddai'r Cyflog Byw Gwirioneddol yn gwella cyflogau i'r rhai nad oeddent yn gyflogaion y Cyngor, ac ymatebodd yr Arweinydd y byddai'r Cyngor yn ceisio comisiynu gan fusnesau lleol fwyfwy, gallai Cyflog Byw Gwirioneddol fod yn un o'r meini prawf caffael, a'i bod yn gobeithio y gallem siarad â busnesau eraill ym Mro Morgannwg am y manteision i weithwyr o ran mabwysiadu'r Cyflog Byw Gwirioneddol.

(viii) Cwestiwn gan y Cyngorydd G.D.D. Carroll

Faint o gyllid y mae'r Cyngor wedi'i ddarparu i sefydliadau'r trydydd sector hyd yma ym mlwyddyn ariannol 2025-26?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Rydym wedi talu £5.6m hyd yma i'r sector gwirfoddol gan gynnwys pasbortio trefniadau grant a CLG fel rhan o ddarparu gwasanaethau ac rydym yn disgwyl gwario oddeutu £11.6m ym mlwyddyn ariannol 2025/26.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Carroll a fyddai'r Cyngor yn dilyn y BBC, y SYG a'r Swyddfa Gartref wrth dynnu'n ôl o Gynllun Amrywiaeth Stonewall ac ymatebodd yr Arweinydd na fyddai'r Cyngor yn tynnu'n ôl, ac roedd hynny'n bwysig i gefnogi cydweithwyr LGBTQ+.

(ix) Cwestiwn gan y Cynghorydd C.P. Franks

Pa gamau mae Cyngor y Fro yn eu cymryd i gynyddu hygyrchedd yng ngorsafoedd rheilffordd Bro Morganwg drwy gyflwyno lifftiau?

Ateb gan Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae'r Cyngor yn cefnogi'n llawn gwell hygyrchedd ym mhob gorsaf reilffordd ledled y Fro. Mae hyn yn cynnwys nodi llwybrau sy'n arwain at orsafoedd trên ar y Map Rhwydwaith Teithio Llesol. Mae ymgynghoriad cyfredol y gwahoddwyd Aelodau i adborth arno a gellir dod o hyd iddo ar wefan y Cyngor.

Er bod gan y Cyngor elfen o reolaeth a dylanwad dros y briffordd a thir cyhoeddus arall, nid oes ganddo'r un reolaeth na'r un lefel o ddylanwad dros y bwriadau na'r uchelgeisiau sy'n ymwneud â thir o dan berchnogaeth a rheolaeth Trafnidiaeth Cymru a Network Rail.

O ran ceisiadau diweddar am welliannau mynediad, gallaf gadarnhau, gyda chefnogaeth y Cyngor, bod gorsafoedd Eastbrook a Cogan sy'n eiddo Network Rail wedi'u cyflwyno fel rhan o enwebiadau Cymru ar gyfer rhaglen Mynediad i Bawb (MiB) yr Adran Drafnidiaeth yng Nghyfnod Rheoli 7 (sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2029).

Cyhoeddwyd ym mis Mai 2024 nad oedd y naill orsaf na'r llall yn llwyddiannus i sicrhau cyllid MiB ond cyrhaeddodd Cogan y 10 uchaf.

Mae cynlluniau'n cael eu datblygu ar gyfer cyfnewidfa drafnidiaeth newydd yn Cogan ac mae hyn yn rhan o gynllun mwy ar y Cynllun Cyflawni Trafnidiaeth Rhanbarthol. Mae hyn o bosibl yn cynnwys gwelliannau hygyrchedd fel lifftiau a gwelliannau i'r rhwydwaith priffyrdd presennol.

Fel rhan o'r gwelliannau arfaethedig yn Cogan, mae arolwg yn cael ei gynnal ar hyn o bryd gan Drafnidiaeth Cymru ar y cynnig ar gyfer y gyfnewidfa newydd. Mae hyn yn cynnwys arolwg ar-lein a sesiwn galw heibio yng Nghlwb Coroni Cogan ar 2 Rhagfyr rhwng 3:00 p.m. a 7:00 p.m.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Franks beth oedd yn cael ei wneud i wella mynediad i Orsaf Eastbrook, a chynghorodd yr Aelod Cabinet y byddent yn trafod hyn gyda'r swyddogion perthnasol.

(x) Cwestiwn gan y Cyngorydd B. Loveluck-Edwards

Mae'r Senedd wedi cyflwyno diwygiadau sylweddol gyda'r nod o gryfhau safonau, tryloywder ac atebolrwydd ymhlith ASau. Mae'r newidiadau hyn yn ymateb i bryder cynyddol y cyhoedd am uniondeb mewn gwleidyddiaeth. A all yr Arweinydd roi gwybod i'r Cyngor hwn os oes unrhyw fwriad i adolygu ein Cod Ymddygiad ein hunain i sicrhau bod y cyhoedd yn gallu disgwyl i weithredoedd gan unrhyw Gyngorydd sy'n camarwain y cyhoedd yn fwriadol gael eu trin ar unwaith a bod cywiriad cyhoeddus o ddatganiadau ffug?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Diolch am y cwestiwn. Rwy'n croesawu'r camau a gymerwyd gan y Senedd i gryfhau safonau, tryloywder ac atebolrwydd oherwydd bod hyder y cyhoedd mewn democratiaeth yn dibynnu ar y gwerthoedd hynny yn cael eu cynnal ar bob lefel. Mae gan aelodau'r Cyngor hwn, yn union fel Aelodau'r Senedd, gyfrifoldeb i sicrhau bod y wybodaeth rydyn ni'n ei rhannu yn gywir a'n bod yn cywiro'r cofnod pan nad yw'n gywir.

Mae pob Aelod yn rhwym gan y Cod Ymddygiad Enghreifftiol statudol, rhaid i'r Cod hwn gael ei fabwysiadu'n llawn gan bob Awdurdod Cymru, gan sicrhau bod y safonau a ddisgwylir gan gynrychiolwyr etholedig yn glir ac yn gyson ledled Cymru.

Fel y gŵyr yr Aelodau, mae hyfforddiant Cod Ymddygiad yn orfodol, ac mae gan Arweinwyr Grŵp hefyd gyfrifoldebau o dan y statud i hyrwyddo safonau uchel o fewn eu Grwpiau. Rydym yn parhau i gryfhau cefnogaeth i Aelodau, gyda hyfforddiant gloywi Cod Ymddygiad pellach wedi'i drefnu yr wythnos nesaf a sesiwn ddiweddar y Gymdeithas Llywodraeth Leol (CLIL) a gynhaliwyd ar gamwybodaeth. Byddwn yn tynnu sylw'r Aelodau at Ganllaw y CLIL i ddiffyg gwybodaeth i Gynghorwyr, sy'n darparu cyngor ymarferol ar herio datganiadau camarweiniol, boed hynny drwy anwybyddu, hysbysu, gwrthbrofi, neu ddwysáu fel y bo'n briodol.

Ym mis Rhagfyr diwethaf, cytunodd y Cyngor Llawn ar Gynnig sy'n ein hymrwymo i fodelu sgwrs wleidyddol barchus, herio ymddygiad annerbyniol, ac adolygu'r safonau ymddygiad a ddisgwylir gan Aelodau yn Adran 19 o'r Cyfansoddiad a'r Weithdrefn Datrys Anghydfodau Lleol. Nid yw'r disgwyliadau hyn yn newydd, mae ein Cyfansoddiad eisoes yn gwahardd Aelodau rhag cyhoeddi neu ledaenu gwybodaeth ffug am ei gilydd, ac rydym wedi sefydlu mecanwaith, gan gynnwys y gallu i gywiro'r cofnod cyhoeddus trwy gofnodion, i sicrhau cywirdeb pan fydd datganiadau a wneir mewn cyfarfodydd yn cael eu dadlau.

Ar hyn o bryd mae gweithgor o'r Pwyllgor Safonau yn adolygu'r Weithdrefn Datrys Anghydfodau Lleol, gyda sesiynau yn y dyfodol yn canolbwyntio ar Adran 19 a'r

safonau ymddygiad a ddisgwylir gan aelodau. Mae'r gwaith hwn yn parhau a disgwylir iddo ddod i ben cyn Gwanwyn 2026, ac ar ôl hynny bydd unrhyw argymhellion yn dod i'r Cyngor Llawn i'w trafod.

Yn y pen draw, mae'r cyhoedd yn haeddu i gynrychiolwyr etholedig fod yn agored a gonest. Mae cryfhau canllawiau, disgwyliadau ac atebolrwydd ynghylch camwybodaeth yn rhan bwysig o'r gwaith hwnnw.

(xi) Cwestiwn gan y Cynghorydd G.D.D. Carroll

Pa gamau mae'r Arweinydd yn eu cymryd i sicrhau bod penderfyniadau a wneir gan ei Gweinyddiaeth yn destun craffu a thrafodaeth?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod y Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Diolch am y cwestiwn. Er mwyn deall prosesau gwneud penderfyniadau'r Cyngor a sut mae penderfyniadau'n destun Craffu a thrafodaeth, byddwn yn cyfeirio'r Aelod at Gyfansoddiad y Cyngor, sydd wedi'i lunio gan ystod o ddeddfwriaeth a chanllawiau statudol, sy'n amlinellu sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a sut y gall Aelodau gymryd rhan mewn craffu a thrafod penderfyniadau sy'n cael eu gwneud gan y Cabinet a'r Cyngor.

Atodol

Nododd y Cynghorydd Carroll fod perchnogion busnes Penarth wedi dweud bod ffioedd parcio newydd a osodwyd gan y Cyngor hwn wedi lleihau masnach bron i 40%. A wnaiff yr Arweinydd dderbyn y dylai fod wedi gwrandao ar bryderon a godwyd ym Mhwyllgorau Craffu'r Cyngor hwn ynglŷn â'r cyhuddiadau hyn yn hytrach na'u gosod beth bynnag, ac ymatebodd yr Arweinydd fod nifer o ffactorau yn ymwneud â busnes yn mynd i fyny ac i lawr, gan gynnwys y tywydd, gwyliau ysgol, a'r hyn oedd yn digwydd yn y cyffiniau, a dim ond pan fyddwn yn deall y ffactorau yn llawn y gwnaethom benderfyniad. Nododd fel y soniwyd yn gynharach ein bod yn edrych i gymryd seibiant mewn ffioedd ac ail-edrych arnynt yn y Gwanwyn.

(xii) Cwestiwn gan y Cynghorydd M.J. Hooper

Yn dilyn y cyhoeddiad diweddar y bydd Caerdydd yn cynnal nifer o gemau proffil uchel fel rhan o dwrnamaint Pencampwriaethau Ewrop 2028, pa baratodau y mae'r Cyngor yn eu gwneud i fanteisio ar y cyfle hwn ar gyfer marchnata, twristiaeth ac i gynyddu cyfranogiad mewn chwaraeon?

Ateb gan Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Bydd ymgyrch wedi'i thargedu yn cael ei datblygu yn y cyfnod cyn y digwyddiad, yn ystod a thu hwnt i'r digwyddiad sy'n tynnu sylw at Gymru fel cyrchfan i ddilynwyr nid yn unig pêl-droed, ond hefyd cynulleidfaoedd ehangach ar gefn y plattfform a ddaw i hyn.

Mae Croeso Cymru yn debygol o ddatblygu hysbysebu gweledol 'ar leoliad', hysbysebu teledu, hysbysebion digidol ac ati a phhecyn cymorth i'r fasnach ei ddilyn wrth wneud y mwyaf o gyfleoedd.

Byddwn yn gweithio gyda Croeso Cymru i wneud y mwyaf o'n hymdrechion i hyrwyddo'r Fro drwy 'Ymweld â'r Fro' yn ystod y cyfnod hwn. Byddwn yn datblygu cynnwys ar draws llwyfannau sy'n cefnogi'r ymgyrch ehangach Croeso Cymru i dargedu'r cynulleidfaoedd hyn, ac yn gweithio gyda'n masnach i sicrhau eu bod yn cael gwybod ac yn cefnogi ymgyrchoedd er budd eu busnesau.

Yn ogystal, fel partneriaid Croeso De Cymru, partneriaeth 10 awdurdod lleol sy'n marchnata rhanbarth De Ddwyrain Cymru i drefnwyr teithio grŵp y DU a thramor, byddwn hefyd yn targedu cyrchfannau Ewropeaidd drwy'r ymgyrch hon. Gan y byddwn yn mynychu Britain and Ireland Marketplace yn arbennig ym mis Ionawr, gallwn sicrhau y bydd Ymweld â'r Fro yn rhan annatod o'r trafodaethau hynny ac yn tynnu sylw at yr agosrwydd a'r cyfleoedd agos y gall y Fro eu cynnig i'r rhai sy'n ymweld fel rhan o'r Ewros ac ehangach.

(xiii) Cwestiwn gan y Cyngorydd G.D.D. Carroll

Pa gamau mae'r Cyngor yn eu cymryd i atal a lliniaru'r risg o lifogydd ym Mro Morganwg?

Ateb gan Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae'r Cyngor wedi nodi nifer o amcanion a mesurau lleol yn y Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Lleol i helpu i atal a lliniaru'r risg o lifogydd yn y Fro. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar leihau canlyniadau, codi ymwybyddiaeth, ymateb i ddigwyddiadau a blaenoriaethu buddsoddiad yn y cymunedau sydd yn y perygl mwyaf.

Mae'r mesurau'n amrywio o arolygu gweithredol a chynnal a chadw asedau risg uchel hyd at ddatblygu cynlluniau lliniaru llifogydd newydd. Er enghraifft, mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn cyflwyno cynllun a ariennir gan Lywodraeth Cymru i osod mesurau gwydnwch llifogydd eiddo i dros 180 o eiddo preswyl a nifer o adeiladau cymunedol, yn Ninas Powys.

Mae'r Cyngor hefyd yn chwarae rôl allweddol yn ymchwilio i ddigwyddiadau llifogydd a sicrhau bod yr awdurdodau rheoli risg priodol yn ymwybodol o ddigwyddiadau llifogydd ac yn ymateb iddynt. Fel rheoleiddwyr y swyddogaeth Corff Cymeradwyo Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau), ac fel ymgynghorai drwy'r broses gynllunio, mae hyn hefyd yn helpu i atal peryglon llifogydd ychwanegol rhag cael eu creu gan ddatblygiad amhriodol.

Mae'r gweithgareddau hyn yn ychwanegol at weithgareddau eraill o ddydd i ddydd fel glanhau a chynnal a chadw draenio priffyrdd.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Carroll a fyddai'r Cyngor yn ymrwymo mwy o adnoddau ar gyfer arolygu ac atgyweirio draeniau sydd wedi'u blocio er mwyn lleihau peryglon

llyfogydd yn y dyfodol, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet eu bod wedi bod yn cynnal mwy o arolygiadau yn ystod y misoedd diwethaf oherwydd y tywydd garw, ond y byddent yn edrych ar gyllidebau yn y dyfodol i weld sut y gellid ystyried hyn.

(xiv) Cwestiwn gan y Cynghorydd S.J. Haines

O ystyried bod tua 1,700 erw o dir llwyd sy'n addas ar gyfer datblygu busnes ar gael yn Sain Tathan ar safleoedd Bro Tathan ac Aberddawan, a all y Cyngor egluro ei bolisi presennol ar ganiatáu datblygu diwydiannol ar safleoedd tir glas gyda ward Sain Tathan?

Ateb gan Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol

Mae'r polisi ar ddatblygu diwydiannol ym Mro Morgannwg wedi'i gynnwys yn y Cynllun Datblygu Lleol Mabwysiedig, yn benodol yn Polisiâu MG9 MD15, MD16. Byddai'r Cyngor yn disgwyl i'r holl ddatblygiadau gydymffurfio â gofynion y Cynllun Datblygu Lleol presennol.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Haines, o ystyried bod ymgynghoriad cyn-gynllunio ar gyfer cyfleuster batris storio sy'n cynnwys unedau cynhwysydd llongau lluosog yn Silstwn, a oedd yr Aelod Cabinet yn cytuno y byddai datblygiad o'r natur hon yn cael ei ddyfynnu'n fwy priodol ar safleoedd tir llwyd ar safle, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet nad oedd ganddynt y wybodaeth benodol ynglŷn â'r cais hwn ond y byddent yn darparu ymateb ysgrifenedig.

(xv) Cwestiwn gan y Cynghorydd G.D.D. Carroll

Faint mae'r Cyngor wedi'i wario ar waith atgyweirio a chynnal a chadw ar Fryn Llandough yn ystod y 3 blynedd diwethaf?

Ateb gan Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae £15,281.09 wedi'i wario ar waith cynnal a chadw priffyrdd a £62,488.54 ar ailwynebu.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Carroll pa gamau yr oedd y Cyngor yn eu cymryd i sicrhau bod ei gyflenwyr yn cael eu dal yn atebol am unrhyw waith atgyweirio diffygiol a allai gael ei wneud, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet fod gan y Cyngor drefn arolygu, ac y dylai pobl gyflwyno unrhyw bryderon neu gwynion y gallai fod angen iddynt eu hystyried.